

Sabaku

Feb - Apr 2011

St. Petrus en Paulus Kathedraal
St Peter and Paul Cathedral

Buitenlandse invloeden in Suriname
Foreign influences in Suriname

Meeneemexemplaar / Your free copy

Sky Emporium
onboard shopping

PHILADELPHIA 1876

MADRID 1877

MATANZAS 1881

**The most awarded
premium rum in
the world.**

KING'S
DUTY & TAX FREE SHOP

ARRIVAL & DEPARTURE J.A.P. INTERNATIONAL AIRPORT
BORDER STORE ALBINA
BORDER STORE SOUTHDRAIN - NICKERIE
BORDER STORE MOLESN CREEK - GUYANA

Enjoy BACARDI responsibly. ©2010 BACARDI and the bat figure are registered marks of BACARDI & Company Limited. Rum - 40% Alcohol by Volume.

Welkom

Suriname is in de loop van de geschiedenis bezit dan wel onder bestuur geweest van Engelse, Hollandse en Franse kolonisatoren. Ook Spaanse en Duitse kolonisatoren hebben het geprobeerd, maar het is hen niet gelukt om hier vaste voet aan de grond te krijgen.

In alle koloniën was de taal van het moederland erg belangrijk; als je de taal beheerste kon je met functionarissen in het land van de kolonistator handeldrijven en onderhandelingen voeren over allerlei zaken en er zelf beter van worden. In sommige koloniën werd die taal zelfs de officiële omgangstaal, zoals bij ons.

De taal wordt door de bewoners van de kolonie het snelst overgenomen in de grote steden en aan de kust omdat daar het contact met de kolonisten het grootst is. Pas veel later volgt het achterland omdat dan de missie en zending daar actief worden, en men gaat ook daar steeds meer (en meer) de taal van het moederland spreken, maar altijd naast de eigen stamtaal. De taal van het moederland verandert ook door allerlei invloeden van de streek. Voor de inlanders had dat als voordeel dat er ook gelijk scholen kwamen en ziekenhuizen.

Engeland heeft in al zijn koloniën veel gedaan aan de infrastructuur omdat ze hier zelf van profiteerden. Ook zijn er typisch Engelse sporten die nog steeds in voormalige koloniën gespeeld worden zoals cricket, polo en rugby.

Frankrijk heeft altijd een andere houding gehad ten opzichte van zijn koloniën dan Engeland en Nederland. Als we naar de taal kijken zien we dat Frankrijk zijn taal heel erg heeft opgelegd zodat veel Franse kolonies voor een groot deel Frans spreken. Zo wordt in ons oostelijk buurland Frans Guyana voornamelijk Frans gesproken. Maar als we kijken naar de infrastructuur dan is er wel een groot verschil omdat Frankrijk gewoon veel minder zijn stempel heeft gedrukt op de kolonie dan bijvoorbeeld Engeland op cultureel gebied. De Franse cultuur werd nauwelijks overgenomen, ook op gebied van bijvoorbeeld sport is er geen typisch Franse traditie.

Suriname dankt zijn karakter aan koloniserende landen die het vroeger hebben veroverd en bestuurd. De Hollanders hebben een aantal eeuwen kunnen heersen in Suriname en daardoor op hun manier hun stempel gedrukt op de samenleving. Wat betreft de taal en sommige cultuurgebonden factoren is de invloed van Engelsen, Fransen, Duitsers, Joden en Hollanders soms duidelijk in Suriname aanwezig. In alle voormalige koloniën in de nieuwe wereld wordt één taal gesproken: Spaans, Engels, Frans of Portugees. Behalve in Suriname waar wel 22 talen gesproken worden. Mede daardoor is Suriname uitgegroeid tot de unieke mix van culturen die het vandaag is.

En dit ervaart u al op de vlucht met Surinam Airways naar Paramaribo. Diverse bevolkingsgroepen, verschillende talen, variatie in de maaltijden die hun oorsprong vinden in verschillende werelddelen, muziek en films uit het oosten en het westen, etc. Het zal voor u een zeer speciale ervaring zijn die u niet zal vergeten.

Ewald M. Henshuijs
President Surinam Airways

Welcome

In the course of history Suriname has been a possession of, or ruled by English, Dutch and French settlers. Spanish and German colonizers have tried it as well, but they never succeeded in gaining a foothold here.

In all the colonies the language of the motherland was very important; if you had a thorough command of the language you were able to deal with officials in the land of the colonizer, negotiate about different matters and generally improve your own conditions. In some colonies this language became the official everyday language, as is the case here. The Dutch were able to rule a number of centuries in their colonies and were able to leave their own mark on these communities.

The language is taken over by the inhabitants of the colony the quickest in the large cities and along the coast because contact with the colonizers is most intensive there. Only much later the hinterland follows because missionaries become active there, so the language of the motherland is spoken more often albeit always next to the tribal language. The mother tongue is always subject to various regional influences. For the inhabitants of the interior this meant that schools and hospitals were started as well.

In all its colonies England has done a lot on the infrastructure because after all it was to their advantage as well. Typical English sports like cricket, polo and rugby are still practiced in former colonies.

France always had a different attitude towards its colonies compared to England and The Netherlands. Looking at the language for instance we notice that France has strongly imposed its language so that French is spoken in most of its colonies. In French Guiana, our eastern neighbor, French is largely spoken. But looking at the infrastructure there is quite a difference since France has much less left its mark in the cultural area than England for instance. The French culture was barely assumed; in the area of sports for instance there is no typical French tradition.

Suriname owes its character to colonizing countries that have conquered and ruled it. The Dutch ruled Suriname for a few centuries and in their own special way they were able to leave their mark on society. As far as the language and some culture-related factors are concerned, the influence of the English, French, Germans, Jews and Dutch is sometimes clearly present in Suriname. In all the former colonies of the New World only one language is spoken: Spanish, English, French or Portuguese. Except in Suriname where about 22 languages are spoken. This is part of the reason why Suriname has developed into the unique mix of cultures it is today.

You will experience it already on the Surinam Airways flight to Paramaribo. Various population groups, different languages, variation in meals that originated in several continents, music and films from the East and the West, and so on. It will be a very special experience you will not soon forget.

Dit in-flight magazine wordt uitgegeven door
This in-flight magazine is published by

SABAKU Februari - April 2011

TEKSTEN/TEXT

Desi Truideman
George Orie
Henk Hendriks
Ivan Cairo
Jacques Noël
Martin Panday
Rosita Leeftang
Siegfried Gerling

FOTOGRAFIE/PHOTOGRAPHY

Charles Chang
KIT
Roy Tjin

PRODUCTIE/PRODUCTION

Rudi Westerborg
Roy Tjin

VERTALING/TRANSLATION

Jacques Noël

REDACTIE/EDITOR

George Orie

EINDREDACTIE/FINAL EDITING

SLM Public Relations

VORMGEVING/GRAPHIC DESIGN

Carlito's Design, Amsterdam

ADVERTENTIES/ADVERTISING

Lisa Pantin/SLM PR Dept.
publicrelations@slm.firm.sr
Phone (597) - 465700 ext. 279

AUTEURSRECHT/COPYRIGHT

No part of this magazine may be reproduced,
stored in a retrieval system or resold without
the prior written consent of the publisher.
SABAKU makes every effort to check all infor-
mation, but cannot accept any responsibility for
errors or omissions.

Index

Reisadviezen / Travel Tips	5
Kaart van Suriname / Suriname Map	6
St. Petrus en Paulus Kathedraal	10
St Peter and Paul Cathedral	10
Batavia	14
Batavia	14
Mamakerki	18
Mamakerki	18
"Bis Am Morgen"	22
"Bis Am Morgen"	22
Ontsnapping uit Kamp Copieweg	24
Escape from Camp Copieweg	25
De Engelse invloed in Suriname	28
The English influence in Suriname	28
Airbus A340 Entertainment handset gids	30
Airbus A340 Entertainment handset guide	30
Sky Emporium boordverkoop / Inflight shopping	31
De invloed van het Nederlands op Indiaanse talen	44
The influence of Dutch on Amerindian languages	44
Column	48
Column	48
Schotten in Suriname	50
Scots in Suriname	51
De onuitwisbare voetafdruk van de Fransen	54
The indelible footprint of the French	54
Lingua franca groeit uit tot Sranantongo	58
Lingua Franca evolves into Sranantongo	58
Surinam Airways Adressen / Addresses	61
Fit tijdens de vlucht / Fit while flying	62
Voorbeelden van formulieren en formaliteiten voor reizen naar de VSA	63
Examples of forms and formalities when travelling to the USA	63
Suriname in feiten / Facts about Suriname	64

Cover:
St. Petrus en Paulus Kathedraal
St Peter and Paul Cathedral

Reisadviezen

De volgende tips van de SLM zullen uw reis veraangenamen:

FASTEN YOUR SEATBELTS

Maak vóór de start en landing uw stoelriemen vast. Maak ze niet los, zolang het bordje 'fasten seat belts' is verlicht. Uit voorzorg kunt u uw riem de gehele reis losjes omhouden.

ONTSPANNING

Wij kunnen u voorzien van kranten en tijdschriften. Op de mid-Atlantische route (Paramaribo-Amsterdam v.v.) kunt u met uw koptelefoon genieten van films en aangename muziek. Door de atmosfeer in de cabine en het stilzitten kunnen uw voeten opzwellen. Draag daarom ruimzittende schoenen of slippers.

SPECIALE MAALTIJDEN

Gebruikt u op doktersvoorschrift of uit geloofsovertuiging speciale maaltijden, dan serveren wij die graag. Maak uw verzoeken duidelijk kenbaar bij de reservering van uw vlucht.

GEZONDHEID

In het vliegtuig is de lucht droger dan daarbuiten. Drink daarom zoveel mogelijk tijdens een vlucht. Alcohol, koffie en thee onttrekken vocht aan het lichaam, beperk daarom het gebruik. Beweeg (zeker op lange vluchten) zoveel mogelijk. Op pagina 63 staan oefeningen die u in uw stoel kunt doen. De boordapotheek bevat medicijnen voor de meest voorkomende kwaaltjes. Gebruikt u medicijnen, neem die dan altijd mee in uw handbagage.

KINDEREN

Reist u met een baby? De steward(ess) maakt graag het flesje klaar. Waarschuw op tijd, dan hoeft uw kleintje niet te wachten. Op de mid-Atlantische route (Paramaribo-Amsterdam v.v.) kunnen wij ook voor babyvoeding en luiers zorgen. Voor grotere kinderen hebben wij op die route speelgoed en boeken beschikbaar. Laat kinderen veel drinken. Geef u borstvoeding, drink dan zelf ook meer dan normaal. Geef de baby eventueel extra (lauw) mineraalwater. Geef uw baby bij start en landing een fopspeen of flesje met drinken, om de druk op de trommelvlies te verminderen. Een ouder kind geeft u een zuignoope of stukje kauwgum. Zelf kunt u eventueel ook geeuwen of slikken om de druk te verminderen.

ELECTRONISCHE APPARATUUR

In het vliegtuig mag u geen apparaten gebruiken waarin een zender of ontvanger zijn verwerkt. Radio's, mobiele telefoons, laptops en televisies werken namelijk storend op het gevoelige navigatiesysteem van een vliegtuig.

HANDBAGAGE

Iedere passagier mag één (1) stuk handbagage meenemen. Dat moet van een dergelijk formaat zijn dat u het kwijt kunt onder uw stoel.

De bergplaatsen boven uw hoofd zijn alleen bestemd voor lichte artikelen, zoals hoeden, mantels, bloemen en andere lichte artikelen. Open de klep voorzichtig, zodat er geen spullen uit vallen.

BAGAGE

Volwassenen en kinderen vanaf 2 jaar mogen tussen Paramaribo en Amsterdam maximaal 25 kilo bagage meenemen in de Tourist Class. In de Business Class geldt een maximum van 30 kg. Op vluchten van en naar de Verenigde Staten geldt een andere regeling. Daar mag elke passagier twee stuks bagage meenemen, met een afmeting van maximaal 158 cm (62 inch) (lengte + breedte + hoogte) en een gewicht van maximaal 22 kg (50 lbs). Heeft u meer bagage, dan moet u bijbetalen.

Voorzie zowel de binnen- als buitenkant van uw bagage van adresstickers. Deze hoeven aan de buitenkant niet voor iedereen leesbaar te zijn.

HERBEVESTIGING

Verblijft u ergens langer dan 72 uur, dan moet u tenminste 72 uur vóór vertrek uw gereserveerde door- of terugreis opnieuw bevestigen. Op de vluchten Paramaribo-Amsterdam v.v. is deze regel niet van toepassing. Wenst u een aangepaste maaltijd, rolstoel service of andere bijzondere dienstverlening, dan is het verstandig om dit verzoek opnieuw te bevestigen.

Dank voor uw vertrouwen in Surinam Airways.

Travel tips

The following Surinam Airways tips will make your flight more enjoyable:

FASTEN YOUR SEATBELTS

Before take off and landing, fasten your seatbelts and keep these fastened until the 'fasten seat belt sign' is turned off. As a precaution, you may keep your seatbelt loosely fastened during the entire flight.

RELAXATION

A selection of international newspapers and magazines is available on the mid-Atlantic route (Paramaribo-Amsterdam v.v.). And you can also enjoy music and films via headsets. Because of the cabin pressure and enforced sitting for several hours, your feet may become swollen. Wear, therefore, roomy shoes or slippers.

SPECIAL MEALS

Special meal requests, either because of medical or religious reasons can be fulfilled. Please advise us of this when making flight reservations.

HEALTH

The atmosphere inside the aircraft is dryer than that on the ground, therefore you should drink as much as possible during a flight. Alcohol, coffee and tea however, remove fluids from the body. Use these stimulants as little as possible. Move about as much as possible (especially on longer flights). On page 50 you will find exercises which you can do while sitting in your aircraft seat. The medical dispensary on board contains medicine for the most anticipated minor complaints. If you take medicine regularly, be sure to always place this in your hand baggage.

CHILDREN:

Are you traveling with a baby? The steward(ess) will gladly prepare the baby bottle for you. Please give sufficient advance notice so that your baby does not have to wait. On the mid-Atlantic route (Paramaribo-Amsterdam v.v.) we can also provide baby food and diapers. For older children on this route we have toys and books available. The children must drink a lot. If you are breast-feeding, you should also drink more than normal. Give the baby also, extra tepid mineral water. By take off and landing, give your baby a pacifier or a bottle with liquid to lessen the pressure on the eardrums. Give an older child either candy or chewing gum. For yourself, you may either yawn or swallow to lessen the pressure.

ELECTRONIC APPARATUS

Once you are on board the aircraft you may not use electric equipment with transmitters and receivers. In addition, radios, cellular phones, laptops and televisions disrupt the sensitive navigation system and are not allowed.

HAND LUGGAGE

Every passenger is allowed one (1) piece of carry on hand luggage that fits easily under the aircraft seat. The luggage bins above your head are only intended for light articles such as hats, coats, flowers etc. Open the flap carefully so that items do not fall out.

LUGGAGE

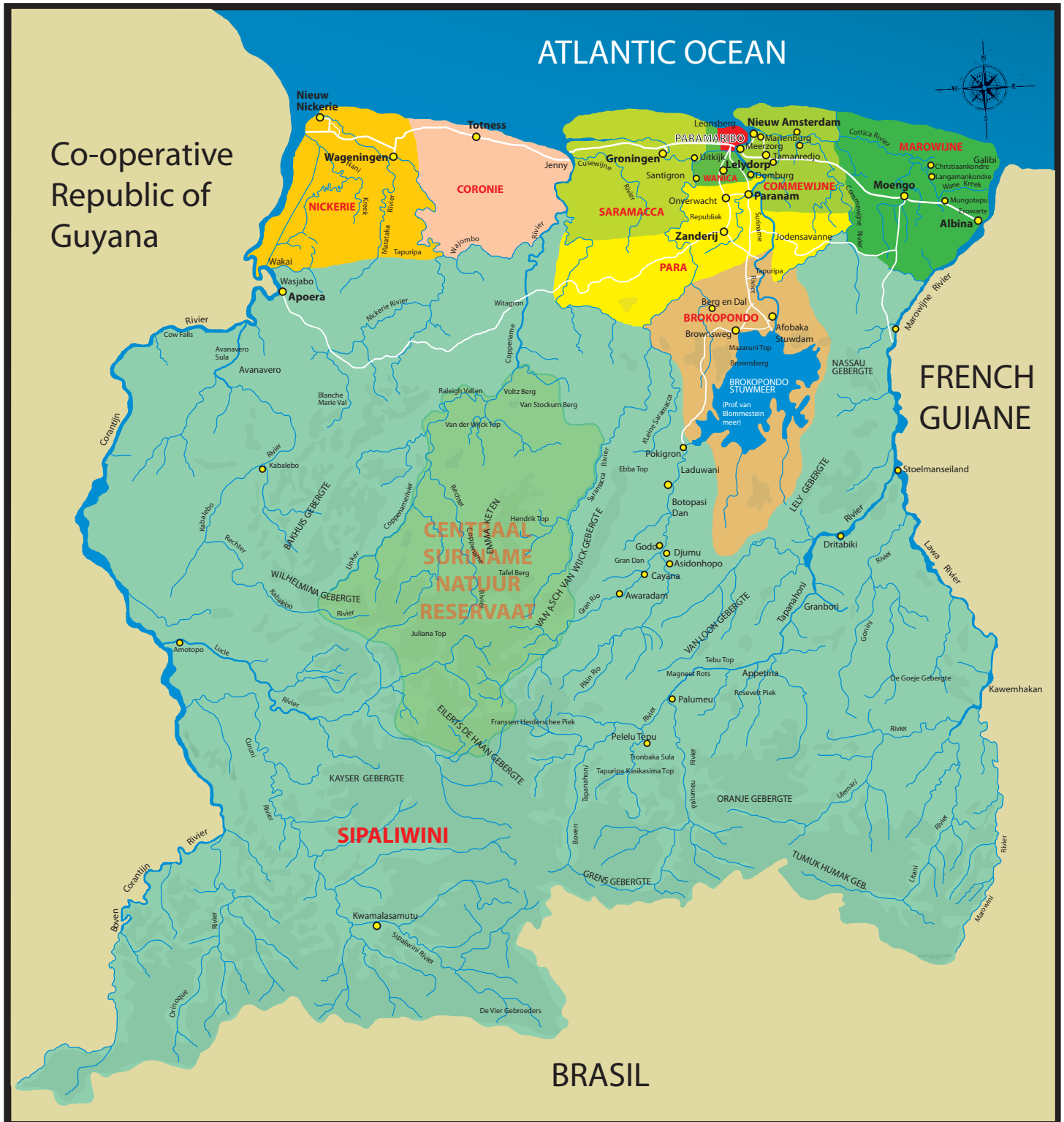
On the route between Paramaribo and Amsterdam, adults and children from the age of two, are allowed a maximum of 25 kilo luggage in Tourist class, and 30 kilo maximum in Business class. Different luggage regulations apply on flights to and from the United States. On this route every passenger is allowed two (2) pieces of luggage with a maximum dimension of 158 cm. (62 in.) (Length + width + height) and a maximum weight of 22 kg (50 lbs). If you have additional luggage then there is an excess baggage fee. Please place address stickers on both the interior and exterior of your luggage. On the exterior, these don't have to be readable for everyone.

RECONFIRMATION

If you are staying for longer than 72 hours, then at least 72 hours before your departure, you are asked to reconfirm your flight. On flights between Paramaribo and Amsterdam this rule is not applicable. If you require adjusted meals, wheelchair service or other special services, then please place your requests when reconfirming.

We thank you for flying Surinam Airways.

Suriname

10 Roulette Tables
8 Card Game Tables
Over 230 Brand New Slot Machines

Tropicana Hotel & Casino

Saramaccastraat 17

Tel (597) 520990

Fax: (597) 520996

Ontdek Suriname

Avontuur en vakantie gaan vaak samen. Het is maar net waar je op vakantie heen wilt.

Boek, als avontuur je trekt, een reis naar een vakantie-bestemming waar je weet dat avontuur op je wacht.

Combineer het aangename, de vakantie, met het nuttige...de ontmoeting met wellicht vreemde culturen.

Droom van ontspanning en tijd voor jezelf.

Een reis van duizenden kilometers begint met een eerste stap: de stap aan boord van het SLM vliegtuig dat je naar je bestemming voert... Suriname, het kloppend hart van de Amazone.

Flora en fauna zullen je verbaasd doen staan over de wonderen van de natuur.

Gastvrijheid is in Suriname zowat een nationale sport. Ervaar de betekenis van een gastvrij onthaal.

Haast betekent in Suriname niet 'geen tijd hebben voor een ander'. Integendeel.

Idyllische plekjes zijn vooral in de districten, waar, in lang vervlogen tijden, plantages hebben gebloeid, makkelijk te vinden.

Jovialiteit is voor iedere Surinamer een tweede natuur. Je zult je als gast dan ook heel gauw 'thuis' voelen.

Kunst kijken in Suriname is een belevenis. Bouwkunst, houtsnijwerk, beeldende kunst en schilderkunst.

Land van water is de betekenis van het oud Indiaans woord Guiana, waar Suriname deel van uitmaakt.

Muziek, zang en dans zijn een trits. De Surinaamse muziek wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid in toon en in ritme, waar onmiskenbaar tonen in door klinken die hun oorsprong hebben in Afrika, Azië en Europa. Geen nood; laat je meeslepen, gooi gerust de beentjes los.

Natuurlijke grenzen markeren het Surinaams territorium, met in het oosten Frans-Guiana, Guyana in het westen, Brazilië in het zuiden en in het noorden de Atlantische Oceaan.

Openlucht recreatie is in Suriname precies wat daarmee bedoeld wordt. Het klimaat leent zich daar ook voor en er zijn mogelijkheden te over.

Palmenstranden zul je in Suriname niet vinden.

Behalve dan bij Galibi, een Indiaans dorp aan de monding van de Marowijnerivier. Op ongeveer een uur gaans van dit dorp ligt het unieke natuurreservaat Babunsanti waar jaarlijks tussen februari en augustus duizenden reuzenzeeschildpadden op de ongerepte zandstranden hun eieren komen leggen.

Quarternen, halfbloeden in Latijns-Amerika, van wie één van de grootouders van een ander ras is, kom je in Suriname overal tegen. Maar...you'll see friends shaking hands, say how do you do, and you'll think to yourself "what a wonderful world." En dat is het ook.

Reserveer een package tour bij een van de lokale touroperators.

Sap van exotische Surinaamse vruchten zullen niet alleen je dorst lessen maar bovendien je dagelijkse behoefte dekken aan vitamines.

Tongstrelende gerechten uit de zeer gevarieerde Surinaamse cuisine zullen je waardering voor a taste of Suriname verder verhogen.

Uniek in de wereld zijn de naast elkaar gelegen moskee en joodse synagoge in het centrum van Paramaribo.

Verdraagzaamheid en respect voor elkaar, elkaars cultuur, elkaars geloof, elkaars politieke overtuiging zijn wezenskenmerken van de multi-etnische samenleving van Suriname.

Watervallen als de Raleighvallen, Wonotobo en Blanche Marie waar je een verkwikkende douche kan nemen na een dag door het regenwoud te hebben gelopen.

Xenofilie, de welgezindheid jegens buitenlanders en vreemdelingen, is de Surinamers niet vreemd. En dat zul je al heel gauw merken.

Yin en yang moeten na je vakantie in Suriname in evenwicht zijn. Yang (het mannelijke, actieve, scheppende, lichte) en Yin (het vrouwelijke, passieve, ontvangende, donkere), wordt de beheersing van alle natuurlijke processen toegedacht door de principes van en de 'vijf elementen': water, aarde, hout, metaal en vuur.

Zeden en gewoonten zullen misschien een beetje vreemd aandoen, maar treedt ze onbevange en zonder vooroordeel tegemoet. Houd in gedachten dat wie verre reizen doet, vreemde volken ontmoet.

Discover Suriname

Adventure and vacation often go hand in hand. It is only a question of where you want to spend it.

Book a flight, if adventure appeals to you, to a vacation destination where adventure awaits you.

Combine pleasure, the vacation, with the useful...meeting strange cultures most probably.

Dream about relaxation and time for yourself.

Embark on a journey by taking the first step: boarding an SLM flight for a trip to Suriname, beating heart of the Amazon.

Flora and Fauna will make you stand in awe of the wonders of nature.

Generosity is almost a national sport in Suriname. Experience the meaning of a warm welcome.

Haste in Suriname does not mean "not having time for one another".

Idyllic spots are easy to find, especially in the country, where in days long gone, plantations flourished.

Joviality is second nature to every Surinamer. As a guest you will "feel at home".

Knowing art in Suriname is an experience. Architecture, woodcarving, visual arts and painting can be admired in Paramaribo.

Land of water is the meaning of the old Indian word Guaiana, of which Suriname is a part.

Music song and dance are a trio. The Surinamese music is characterized by a great variety in tone and rhythm, with unmistakable African, European and Asian accents.

Allow yourself to be swept away, hit the dance floor.

Natural borders delimit the Surinamese territory, French-Guyana in the east, Guyana in the west, Brazil in the South and the Atlantic Ocean in the north.

Open air recreation in Suriname is exactly what is meant. The climate lends itself to it and the possibilities are endless.

Palm beaches you will not find in Suriname. Except for Galibi, an Indian village at the Marowijne estuary. About an hour's walk from this village is the unique nature reserve Babunsanti where every year between February and August thousands of giant sea turtles come to lay their eggs on the pristine beaches.

Quadroons, half-casts in Latin America you will meet everywhere in Suriname. But..."you'll see friends shaking hands, say how do you do, and you'll think to yourself, what a wonderful world".

Reserve a package tour with one of the local tour operators.

Suriname juice from exotic fruits will not only quench your thirst but supply you with the daily requirements of vitamins.

Tidbits or five course pleasing-to-the-palate-meals from the very diversified Surinamese cuisine will increase your appreciation for a taste of Suriname even more.

Unique in the world are the mosque and Jewish synagogue standing next to each other in the center of Paramaribo.

Value tolerance and respect for each other, each other's religion, each other's political convictions are essential features of the multi ethnic society in Suriname.

Waterfalls like the Raleigh Falls, Wonotobo and Blanche Marie where you can take an invigorating shower after a day of walking the soles of your shoes in the rain forest.

Xenophilia or being well-disposed towards foreigners. Something Surinamers are familiar with. And you will notice very quickly.

Yin and Yang must be in equilibrium after your holiday in Suriname. Yang (the male, active, creative, light) and Yin (the female, passive, receiving, dark), becomes the control of all natural processes intended by the principles of and the "five elements": water, earth, wood, metal and fire.

Zestful usage of customs and traditions might appear strange but approach them without inhibitions and prejudice. Remember that you encounter strange people on far-away journeys.

Sabaku

Sabaku, zo heet dit in-flightmagazine van Surinam Airways. Je spreekt het uit als 'sabbakoe', met de klemtoon op de laatste lettergreep. Sabaku is het Surinaamse woord voor reiger.

In Suriname leven achttien soorten reigers, waarvan er vier 'sabaku' worden genoemd. Deze kleine, sierlijke vogels zijn uitgerust met lange poten en een lange, krachtige snavel. De verschillende soorten leven vaak met elkaar samen. Bij zonsopkomst verlaten de sabaku's collectief de gemeenschappelijke slaapverblijven in de mangrovebossen langs de rivier. Een kolonie vliegende reigers biedt een indrukwekkende aanblik. Aan het eind van de dag keren de vogels opnieuw in groepen terug naar hun onderkomens voor de nacht. Het wit van hun veren steekt dan mooi af tegen het roze of purper van de avondhemel. Sabaku's zijn sociale vogels: ze slapen en broeden gemeenschappelijk.

In Paramaribo vinden we een broedkolonie en slaapplek van sabaku's langs de Surinamerivier aan de monding van de Van Sommelsdijkskreek.

"SABAKU" is the name of Surinam Airways in-flight magazine. It is pronounced as "SA-BA-KOO" with the emphasis on the last syllable. Sabaku is the Suriname word for the snowy egrets (and some other species of egrets). Snowy egrets are small, graceful, long-legged birds with a long, pointed, powerful bill.

Sabakus are social birds. In Suriname, tens of thousands of sabakus breed and roost communally in the mangrove forests along the Atlantic coast. At sunrise, the birds leave the communal roost and nesting sites within a short period of time. The stream of sabakus flying to their feedings grounds forms an impressive spectacle. At dusk, they return again in flocks to spend the night in the mangroves. The white wings of the sabakus then form a startling contrast with the pink or purple colour of the early evening sky.

In Paramaribo, a breeding colony and nocturnal roost of sabakus, among which several snowy egrets, is found in the mangroves bordering the Suriname River at the mouth of the Van Sommelsdijkskreek.

St. Petrus en Paulus Kathedraal

De parel van Paramaribo

Na jarenlang in de bouwsteigers te hebben gestaan met de deuren gesloten voor het publiek, kan de gemeenschap weer gebruik maken van een van haar bouwkundige parels: de Heilige St. Petrus en Paulus Kathedraal. Als onderdeel van de historische binnenstad van Paramaribo staat de kathedraal op de Werelderfgoed lijst van de UNESCO.

St Peter and Paul Cathedral

Gem of Paramaribo

After years of being in scaffolding and closed to the public, the community is able once more to use one of its architectural gems: the St Peter and Paul Cathedral. As part of the historic inner city of Paramaribo the cathedral is on the World Heritage List of the UNESCO.

De kathedraal hilde aan alle kanten, maar omdat deze houten constructie uniek is durfde niemand het aan

The cathedral was slanting on all sides but because of the unique wooden construction nobody was willing to do it

Ivan Cairo

Deze rooms-katholieke kerk was ruim 22 jaar ontoegankelijk voor het publiek wegens instortingsgevaar. Slecht onderhoud, termieten en houtrot, als gevolg van de vele lekkages, waren er de oorzaak van dat het geelgrijze kerkgebouw uit overwegingen van veiligheid gesloten moest worden. Voor velen was het een “vreselijke aanblik”, om deze majestueuze kerk te zien staan in een stalen ondersteuningsstelling, die moest voorkomen dat er verdere verzakkingen optraden en het bouwwerk zou instorten. Nadat het unieke houten gebouw dat in gotische stijl is opgetrokken in december 1988 werd gesloten, duurde het tien jaar voordat een deskundige was gevonden die een onderzoek kon instellen naar de staat waarin het kerkgebouw verkeerde. Op basis van zijn bevindingen zou dan aan renovatie kunnen worden begonnen. Het onderzoek door de Nederlandse architect en deskundige op het gebied van gotische kerken, Polman, werd vertaald in een projectdossier dat is later gebruikt in de zoektocht naar financiering.

De eerste concrete renovatieplannen kwamen in 2002 ter sprake. Met de renovatie was de Stichting Beheer Kathedraal (Stibeka) belast. De stichting ging aan de slag om fondsen voor haar plannen te zoeken en de herrijzenis van het statige gebouw kwam in een stroomversnelling terecht. “We zijn bijna tien jaar bezig geweest met het zoeken naar iemand die een diagnose durfde te stellen. De kathedraal hilde aan alle kanten, maar omdat deze houten constructie uniek is durfde niemand het aan,” zei pater Esteban Kross in een interview. De uitvoering van het project werd echter vertraagd, omdat toezeggingen van Nederland later omgebogen moesten worden naar de Europese Unie. Brussel ging na veel lobbywerk van Nederlandse parlementariërs en de Surinaamse regering akkoord met een ondersteuning van 2.8 miljoen euro. De Surinaamse regering kwam in met een half miljoen euro.

De renovatiewerkzaamheden die werden uitgevoerd door het aannemingsbedrijf Remas zouden ruim vier jaar in beslag nemen. In eerste aanleg gebeurde dat onder directie van het Italiaanse architectenbureau ARS Progetti. Maar vanwege communicatieproblemen en de eigengereidheid van de Italiaanse deskundigen werd het directiecontract na drie jaar opgezegd.

The Roman Catholic Church was inaccessible to the public for more than 22 years for fear of collapse. Poor maintenance, termites and wood rot from the many leakages were the reason that the yellow and grey church building had to be closed for safety reasons. For many it was a terrible sight to see this majestic church in steel support scaffolding that had to prevent further sagging leading to a total collapse. After the unique wooden building, erected in Gothic style, was closed in December 1988, it took ten years before an expert was found able to determine the state of the church building. Based on his findings a start could be made with the renovation. The investigation by the Dutch architect and expert in the field of Gothic churches, Polman, was translated into a project file used in the search for financing.

The first concrete renovation plans came up in 2002. The foundation Stitching Beheer Cathedral (Stibeka) was charged with the renovation. The foundation started to look for financing for her plans and the resurrection of the imposing building gained momentum. “It took about ten years to find someone who dared make a diagnosis. The cathedral was slanting on all sides but because of the unique wooden construction nobody was willing to do it”, says padre Esteban in an interview. The implementation of the project was delayed because commitments made by The Netherlands had to be altered to the European standards. After much lobbying by Dutch members of parliament and the Surinamese government, Brussels agreed with a financial assistance of 2.8 million Euros. The Surinamese government contributed half a million euro.

The renovation activities performed by the building contractor Remas would finally last longer than four years. In first instance this took place under the direction of the Italian architectural bureau ARS Progetti. But because of communication problems and the obstinacy of the Italian experts the direction contract was canceled after three years. Local architects Philip Dikland and Carl Hest finished the job. They made a few modifications for further support of the solutions the Italians had devised. So next to the pulling cables a steel construction was added to stabilize the building. After the restoration the Cathedral is still 20 cm out of plumb; before the restoration this was as much as 56 cm!

De lokale architecten Philip Dikland en Carl Hest maakten het karwei af. Zij brachten wat aanpassingen aan voor verdere ondersteuning in de oplossingen die de Italianen hadden bedacht. Zo kwam er naast de trekkabels ook een staalconstructie, die het gebouw moest stabiliseren. Toch staat de kathedraal na de restauratie nog 20 centimeter uit het lood; vóór het herstel was dat maar liefst 56 centimeter!

Aan het interieur zijn wat veranderingen aangebracht. Zo is de kapel van Maria verplaatst van de linker- naar de rechtervleugel, waardoor ruimte op die plaats vrijkwam voor de graf-tombe van de heilige Petrus 'Peerke' Donders. Petrus Norbertus Donders, bijgenaamd 'Peerke' (Tilburg 27 okt. 1809 – Batavia, in Suriname, 14 jan. 1887), Nederlands missionaris, ging op 22-jarige leeftijd naar het klein seminarie te St.-Michielsgestel en werd in 1841 priester gewijd. In 1842 kwam hij naar Suriname en in 1856 vestigde hij zich als pastoor te Batavia, het toenmalige leprozenetablisement aan de Coppenerivier. Donders verzorgde de zieken met de grootste toewijding en leeft in Suriname voort als de 'vader der melaatsen'. Toen in 1866 de Surinaamse missie aan de redemptoristen werd toevertrouwd, trad hij tot deze congregatie toe. Hij heeft 44 jaar in Suriname gewerkt. In 1982 werd hij zalig verklaard.

De renovatie heeft naarmate de werkzaamheden vorderden vertragingen ondervonden toen asbestplaten moesten worden verwijderd en arbeiders getroffen werden door scabiës

(schurft), die vermoedelijk verspreid werd door vleermuizen. Het Bisdom Paramaribo is dik tevreden met de renovatie en de heropenstelling van de kathedraal. "De Gravenstraat is nu weer de Gravenstraat. Je mag niet aan je geschiedenis komen. En met de kathedraal is dat deel van de Gravenstraat vernieuwd," zei bisschop Wilhelmus de Bekker na de heropening. Intussen heeft Stibeka een onderhoudsplan opgesteld, waarmee een bedrag van jaarlijks minstens US 80.000 dollar gemoeid is.

De St. Petrus en Paulus Kathedraal werd op 10 juli 1885 ingezegend en opgesteld voor het publiek. De kathedraal is het grootste houten gebouw van Latijns Amerika en een van de grootste in de wereld. De Kathedraal is tussen 1882 en 1885 gebouwd naar een ontwerp van Frans Harmes. Net als Peerke Donders was hij redemptorist, een missieorde. Naar verluidt was deze kerk decennialang het enige houten gebouw in Zuid-Amerika waar geen enkele metalen spijker in was geslagen; er werden uitsluiten houtverbindingen toegepast, zoals: messing en groef, halfhoutsverbindingen, overkepte halfhoutsverbindingen, keepverbindingen, pen- en gatverbindingen, sliksverbindingen, deuvel- en zwaluwstaartverbindingen.

De uitvoering van dit houten kerkgebouw is uniek. Niet alleen voor wat de ornamenten betreft, maar ook qua constructie. Het is een van de weinige gebouwen met een eigen Surinaamse bouwtraditie. De invloed van de verschillende culturen is overal in de kerk zichtbaar. Het puur Surinaamse element komt tot

uiting in het houtsnijwerk en de grote gedurfde houten overspanningen maken dit gebouw tot de enige in haar soort. Het interieur is vervaardigd van cederhout.

De kathedraal is gebouwd volgens de neogotische stijl. De gotiek ontwikkelde zich rond de elfde tot en met de vijftiende eeuw. Met de neogotiek, kwam een heropleving rond 1750 in Engeland waar gesproken werd over 'Gothic Revival'. In de negentiende eeuw sloeg deze stijl over naar het vaste land van Europa inclusief Nederland en uiteindelijk dus ook in Suriname. Op het perceel van de kathedraal stond vroeger het woonhuis van de zoon van gouverneur Mauricius. Dit pand werd in 1809 omgebouwd tot theater, dat op 4 maart 1826 werd ingewijd als kerk met Petrus en Paulus als patroonheiligen. In 1882 gaven de autoriteiten een waarschuwing van instortingsgevaar en nog datzelfde jaar werd een begin gemaakt met de bouw van een nieuwe hoofdkerk.

Het nieuwe kerkgebouw was groter dan de vorige en had als gevolg dat de graven van vijf priesters binnen haar omtrek kwamen te liggen. De stoffelijke resten van de geestelijken, monseigneur J. Groof, de priesters Wennekers, Van der Horst, Van der Weyden en Peters liggen nog steeds in de grafkelders in de kathedraal. ➤

Some modifications have been made to the interior. The chapel of Maria has been moved from the left- to the right wing so space became available for the tomb of the holy Petrus "Peerke" Donders. Petrus Norbertus Donders, aka Peerke (Tilburg Oct 27, 1809 – Batavia, in Suriname, Jan 14, 1887), Dutch missionary, at the age of 22 he went to the little seminary at St Michielsgestel and was ordained priest in 1841. In 1842 he came to Suriname and established himself in 1856 as a parish priest at Batavia, at that time the leper house along the Coppename River. Donders tended to the sick with the greatest devotion and lives on in Suriname as the 'father of the lepers'. When in 1866 the Suriname mission was entrusted to the Redemptorists he joined this congregation. He worked 44 years in Suriname. In 1982 he was beatified.

The renovation encountered delays as the work progressed when asbestos plates had to be removed and workers were affected by scabies which were probably spread by bats.

The Paramaribo diocese is very happy with the renovation and the reopening of the cathedral. "The Gravenstraat Street is the Gravenstraat once more. You cannot touch your history.

With the cathedral this part of the Gravenstraat has been renewed", says Bishop Wilhelmus de Bekker after the reopening. In the meantime Stibeka has formulated a maintenance plan which will cost at least US \$80,000 a year.

The St Peter and Paul cathedral was consecrated on July 10, 1885 and opened for the public. The cathedral is the largest wooden construction in Latin America and one of the tallest in the world. The cathedral was built between 1882 and 1885 after a design by Frans Harmes. Just like Peerke Donders he was a Redemptorist, a missionary order. According to reports this church was for decades the only wooden construction in South America where not a single nail was used, only wooden joints were used like tongue and groove, dowel and dovetail joint, mortise and tenon, rabbet joint.

The construction of this wooden church building is unique. Not only as far as the ornaments are concerned but as far as construction as well. It is one of the few buildings with its own Surinamese building tradition. The influence of the various cultures is visible everywhere in the church. The pure Surinamese element is reflected in the woodcarving and the large daring wooden

spans and makes this building a one of its kind. The interior is made of cedar.

The cathedral was built in the neo- Gothic style. The Gothic style developed around the eleventh to the fifteenth century. The neo-Gothic style ushered in a revival in England around 1750 where the term Gothic Revival was used. In the nineteenth century the style reached the continent of Europe including The Netherlands and ultimately Suriname as well.

In the past the residence of the son of governor Mauricius stood on the grounds of the cathedral. In 1809 this area was converted into a theater which was consecrated on March 26, 1826 as a church with Peter and Paul as patron saints. In 1882 the authorities issued a warning for collapse and that same year the construction was started on a new cathedral.

The new cathedral was larger than the previous one so that five graves of priests came within its perimeter. The remains of the clergy, monsignor J. Groof, the priests Wennekers, Van der Horst, Van der Weyden and Peters are still in the crypt of the cathedral. ➤

Batavia

Het inheemse dorp Batavia aan de rechteroever van de Coppename rivier in het district Saramacca, is niet alleen een bedevaartsoord maar ook een toeristische trekpleister. De naam Batavia is onlosmakelijk verbonden aan de Rooms-katholieke priester Petrus "Peerke" Donders, die een groot deel van zijn leven in Suriname heeft gewijd aan het verlenen van zielen- en gezondheidszorg aan melaatsen die in dit dorp in volstrekte isolatie en onder erbarmelijke omstandigheden moesten leven. Volgens geschiedschrijvers is Batavia het toneel geweest van onbeschrijfelijk menselijk leed en daarnaast ook van onovertroffen menslievendheid, betoond door onder andere pater Petrus Donders.

The native village of Batavia on the right bank of the Coppename River in the district of Saramacca, is not only a place of pilgrimage but a tourist attraction as well. The name of Batavia is inextricably bound to the Roman Catholic priest Petrus "Peerke" Donders who spent a large part of his life in Suriname on spiritual- and health care for lepers who had to live in total isolation and under abominable circumstances. According to history writers Batavia was the scene of indescribable human suffering next to unsurpassed charity shown among others by father Petrus Donders.

Voorloper Voorzorg

Tot in 1910 was te Groningen een verpleeghuis voor lijders aan framboesia tropica gevestigd. Framboesia tropica in Suriname Jas, Jaws of Yaws (n.e. Jassi) genoemd, is een in vele tropische landen verspreide, door direct contact en waarschijnlijk ook door vliegen overgebracht wordende, zeer besmettelijke ziekte, die zich uit door ontsteking, ettervorming en woekering der huidpapillen, waardoor zweren en uitwassen ontstaan, die enigszins op frambozen gelijken; van daar de naam. In dat jaar werd het gesloten, nadat was ontdekt dat de ziekte binnen enkele dagen kon worden genezen door toepassing van salvarsan.

In 1790 werd op deze plaats een vijfhoekig fort gebouwd, dat door gouverneur Jan Gerhard Wichers Groningen werd genoemd, naar zijn geboorteplaats. Aan de overkant van de rivier werd een leprakolonie aangelegd, Voorzorg genoemd.

Alle melaatsen in Suriname werden daar naar toe gebracht. In 1823 werden de melaatsen naar een nieuwe locatie aan de Coppename rivier overgebracht, te weten Batavia, waar ze geïsoleerd van de bewoonde wereld verbleven. Het melaatsendorp grensde aan drie kanten aan een ondoordringbaar oerwoud. De voorkant was aan de brede Coppename rivier. Ontvluchten was vrijwel onmogelijk voor de bannelingen.

Predecessor Voorzorg

Until 1910 there was in Groningen a nursing home for patients suffering from framboesia tropica. In Suriname framboesia tropica is called Jas, Jaws or Yaws. It is a widespread disease among many tropical countries, carried by direct contact and presumably by flies as well. It is a very contagious disease characterized by inflammation, the forming of pus and a festering of the skin papilla whereby sores and excrescences develop that resemble raspberries; hence the name. It was closed that same year after it was discovered that the disease could be cured in a matter of days by the application of Arsphenamine, also known as Salvarsan and 606.

In 1790 a pentagonal fort was built in this place, named by Governor Jan Gerhard Wichers, Groningen, his place of birth. On the opposite side of the river a leper colony, called Voorzorg (precaution) was built.

All lepers in Suriname were taken there. In 1823 the lepers were transferred to a new location along the Coppename River, viz. Batavia, completely isolated from civilization. The leper village was surrounded on three sides by impenetrable jungle. The front was facing the wide Coppename River. Escape was virtually impossible for the exiles. Progressively Batavia became more inhabited. Next to the accommodations of the lepers, a little church was built. A director's house, a doctor's house, a warehouse, a detention house and a few other houses completed the buildings.

*Bedevaartgangers op weg naar Batavia
Pilgrims on their way to Batavia*

De naam Batavia is onlosmakelijk verbonden aan de Rooms-katholieke priester Petrus "Peerke" Donders

The name of Batavia is inextricably bound to the Roman Catholic priest Petrus "Peerke" Donders

Gaandeweg raakte Batavia meer bewoond. Naast de onderkomens van de melaatsen, werd er een kerkje gebouwd. Een directeurswoning een dokterswoning, een magazijn, een arrestantenhuis en enkele andere woningen maakten deel uit van de bebouwing.

Peerke Donders, die zich bijzonder heeft ingezet voor deze melaatsen, overleed op 14 januari 1887. Zijn stoffelijk overschot werd op het kerkhof van Batavia begraven. In 1990 werd het lijk opgegraven, naar Paramaribo overgebracht en op 28 juli van dat jaar bijgezet in de Paulus en Petrus Kathedraal. Op 23 mei 1982 werd Peerke Donders zalig verklaard door Paus Johannes Paulus II. Wat velen misschien is ontgaan, is dat het inheemsen dorp Donderskamp aan de Coppenerivier naar Petrus Donders is genoemd.

Lepros was in die tijd een besmettelijke ziekte en mensen bij wie deze ziekte werd geconstateerd, werden uit de omgeving van andere mensen verbannen. Batavia kent een bewogen geschiedenis. Als leprozenkolonie bleef zij bestaan tot 1897, toen het gouvernement van Suriname op Plantage Groot-Chatillon aan de Surinamerivier, een vestigingsplaats voor leprosliders inrichtte. In 1899 werd door de Evangelische Broeder Gemeente het melaatsenoord Bethesda te Groot-Chatillon in gebruik genomen. In de jaren dertig werd deze kolonie verplaatst naar Livorno. Groot Chatillon ligt tegenover Paranam, over de rivier gemeten circa 50 km van Paramaribo.

Na het vertrek van de melaatsen in 1897 werd de hele boel in brand gestoken. Batavia raakte overwoekerd en was lange tijd ernstig verwaarloosd. Geleidelijk aan werd het dorpje opgeknapt en toegankelijk gemaakt voor belangstellenden die willen ervaren hoe het leven er destijds voor de melaatsen uitzag. Nadat enkele accommodaties werden bijgebouwd, zoals slaap en eetgelegenheden voor bezoekers, steeg ook de belangstelling van toeristen voor Batavia. Er staat nu ook een woonhuis annex internaat, een school, een onderwijzerswoning, een kapelletje. De fundamenten van de vroegere dokterswoning, de voormalige kerkpastorie en de begraafplaats zijn nog aanwezig als levend bewijs van de historie van deze vroegere vestiging voor melaatsen.

Batavia is nu een mooi lustoord met veel koningspalmen. In de kreek achter het dorp treft men één van de belangrijkste broedplaatsen aan van de blauwgele ara. Vaak vliegen ze tegen de avondschemer bij honderden, doorgaans in paartjes, luid krijgend over het gebied. Vogelliefhebbers komen in Batavia helemaal aan hun trekken.

De METS organiseert al voor twee personen, die zich wel twee dagen vóór vertrek moeten aanmelden, een eendaagse trip naar Batavia. Het Rooms-katholieke Bisdom in Paramaribo heeft een keer per maand een bedevaartstocht naar dit dorp. Ook andere touroperators brengen toeristen naar Batavia. Degenen, die op eigen gelegenheid Batavia willen bezoeken, kunnen dat via Coppenamepunt bij Boskamp in het district Saramacca. Vanuit deze locatie is het ongeveer drie kwartier varen naar Batavia. Een geregelde vaart van de SMS rivierboot maakt een keer per maand een tocht naar de dorpen aan de Coppenerivier en doet ook Batavia aan.

Gemakkelijk bereikbaar

De bezoeker aan Batavia kan per openbaar vervoer met de bus of met de eigen auto vanuit Paramaribo reizen. Na ongeveer een uur rijden komt hij aan bij Coppenamepunt in Saramacca. De reis wordt dan per boot vervolgd. Na drie kwartier varen bereikt hij Batavia. Touroperators hebben altijd een gids die de rondleiding in het dorp verzorgt en uitleg geeft over de geschiedenis van Batavia. Indien de trip in georganiseerd verband wordt ondernomen, zorgen de organisatoren desgewenst ook voor maaltijden, drankjes en snacks. In de middag wordt de terugreis hervat. De bezoekers zijn dan rond 5 uur 's middags weer in Paramaribo.

Batavia is dus relatief gemakkelijk bereikbaar vanuit Paramaribo. Het wegverkeer tussen Paramaribo en Saramacca heeft in de loop der jaren een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt waardoor ook het toerisme er wel bij kon varen. ➤

Peerke Donders who devoted himself to the lepers passed away on January 14, 1887. His remains were buried in the cemetery of Batavia. In 1990 the body was exhumed, transported to Paramaribo and on July 28th of that year interred in the Paulus and Petrus Cathedral. On May 23rd, 1982, Peerke Donders was beatified by Pope John Paul II. What many probably failed to notice is that the native village Donderskamp along the Coppename River has been named after Petrus Donders.

At that time leprosy was a contagious disease and people who were diagnosed with it were banished from the environment of other people. Batavia has had a stirring history. As a lepers colony it existed until 1897, when the government of Suriname fixed up a place of residence for lepers on plantation *Groot-Chatillon* along the Suriname River. In 1899 the leper's colony Bethesda at *Groot-Chatillon* was put into use by the Evangelical Church. In the thirties of last century the colony was moved to *Livorno*. *Groot-Chatillon* lies across from *Paranam*, about 50 km from Paramaribo over the Suriname River.

After the departure of the lepers in 1897 the place was burned down. Batavia became overgrown with vegetation and was neglected for a long time. Progressively the village was cleaned up and made accessible to interested parties who wanted to experience life as it was for the lepers in those times. After a few accommodations were added, like a restaurant and lodging facilities tourist interest for Batavia increased. There is now a private house adjoining a boarding school, a school, a teacher's house, a chapel. The foundation of the former doctor's house, presbytery and the cemetery are still present as living proof of the history of this former settlement for lepers.

Batavia is now a delightful place with plenty of royal palms. In the creek behind the village is one of the major nesting places of the blue-yellow macaw. Around dusk they usually fly in pairs over the area, loudly screeching. Bird-lovers get their money's worth at Batavia.

The METS organizes a one-day trip to Batavia for as few as two persons. They have to make their reservations two days before departure though. The Roman Catholic bishopric in Paramaribo organizes once a month a pilgrimage to this village. Other tour operators bring tourists to Batavia as well. For those wanting to visit Batavia on their own this is possible through *Coppenamepunt* at *Boskamp* in the district of Saramacca. From this location a 45-minute boat trip will take you to Batavia. A regularly scheduled boat trip by the SMS river boat takes visitors to villages along the Coppename River. Batavia is part of the itinerary.

Easily accessible

The visitor to Batavia can go by public transportation or with his own car from Paramaribo. After about a one hour drive he will reach *Coppenamepunt*. The trip is then continued by boat to Batavia. Tour operators always have a guide for a tour of the village and an explanation of the history of Batavia. If the trip is taken in organized context the organizers will take care of meals, drinks and snacks if so desired. In the afternoon the return trip is made. The visitors will be back in Paramaribo around 5 PM. So Batavia is relatively easily accessible from Paramaribo. Traffic between Paramaribo and Saramacca has developed considerably during those past years and tourism was able to prosper from it. 🦋

Met haar 232 jaar behoort de Grote Stadskerk, onder de EBG'ers ook bekend als Mamakerki (Moederkerk) tot de oudste historische panden van Suriname. Dit kerkgebouw aan de Steenbakkerijstraat domineert nog steeds het beeld in deze straat. Op zaterdag 31 mei 2010 bestond de Grote Stadskerk 232 jaar.

With its 232 years the Great City Church, also known by the Evangelical Brother Congregation (EBGS) as Mother Church, belongs to the oldest historical property in Suriname. This church on the Steenbakkerijstraat Street still dominates the view in the street. On Saturday May 31, 2010 the Great City Church existed 232 years.

Mamakerki

232 jaar oude erfenis van Duitse zendelingen

Ivan Cairo

In 1778 werd op de plaats waar nu de Grote Stadskerk staat een kerk gesticht door de Evangelische Broedergemeente Suriname (EBGS). Al in 1735 waren de eerste zendelingen naar Suriname gekomen. Ze mochten echter nog geen openbare kerkdiensten houden. De kerk zoals die er nu staat is in de 19e eeuw ontstaan door vele verbouwingen van het eerste gebouw. In 1847 kreeg het de huidige vorm en omvang. De kerk wordt van de straat gescheiden door bakstenen pijlers met smeedijzeren hekwerk daartussen. Hij is 30 meter breed, drie min of meer gelijke delen van drie traveeën vormen de gevel. Een niet al te steil eenvoudig leienzadeldak bedekt het gebouw. De diepte is 19 meter. De achtergevel heeft enorme luiken die in twee, respectievelijk drie paren boven elkaar zijn opgehangen en het beschot is soms wel 40 cm breed. De middenbeuk, middelste centrale pand van een kerk van achter (west) naar het altaar toe (oost), is 11 meter hoog. Galerijen van twee verdiepingen lopen langs alle wanden, ondersteund door kolommen.

Aan de kopse kant bij de preekstoel zijn die smal, bij de tegenoverliggende kop, bij het orgel, zijn ze juist extra breed. De bovenste galerij is in kamers verdeeld. Het interieur is voornamelijk wit geschilderd; de banken, de preekstoel, het orgel, de wanden. Links (ten zuiden) van de kerk ligt de pastorie. Daar weer naast liggen het ker-

kelijk bureau en het logeergebouw. Op het terrein staan verder nog enkele kleine gebouwen, waaronder een torentje.

De Grote Stadskerk in haar oorspronkelijke vorm was niet zo groot als nu en diens ontwikkeling en groei is inherent aan de ontwikkeling die de EBGS in Suriname heeft doorgemaakt. De geschiedenis van de EBGS dateert van

7 augustus 1735 toen de eerste Hernhutter-zendingen George Piesch, Georg Berwig en Heinrich Christof van Larisch in Suriname aankwamen om het woord van God te verkondigen. Ze moesten dat doen onder zeer moeilijke omstandigheden en hun missie werd door sommigen zelfs als mislukt gekwalificeerd. Ze keerden terug naar hun land.

The mother Church, 232 year old heritage from German missionaries

In 1778 a church was founded by the EBGS on the location where the Great City Church now stands. In 1735 the first missionaries had already arrived in Suriname. But they were not allowed yet to hold public church services. The church as it stands now arose in the 19th century through the many modifications of the first construction.

In 1847 it obtained its final form and dimensions. The church is separated from the street with brick pillars with wrought iron fencing between them. It is 30 meters wide; three more or less equal bays make up the front. A not too steep simple slate saddle roof covers the building. Its depth is 19 meters. The rear side has enormous hatches that are hung in two, respectively three pairs above each other and the partitions are sometimes 40 cm wide. The nave, the central part of the church running from the rear (West) to the altar (East) is 11 meters high. Two-storey galleries run along all the walls, supported by columns. On the side of the pulpit they are small and on the opposite side at the organ they are extra wide. The upper gallery is divided into

rooms. The interior is primarily painted in white, the benches, the pulpit, the organ and the walls. On the left (the south side) of the church is the presbytery. Next to it are the Church office and the guest house. There are a few small buildings scattered on the grounds, including a little tower.

The Great City Church in its original form was not as large as it is today and its development and growth are intrinsic to the development of the EBGS in Suriname.

The history of the EBGS dates back to August 7, 1735 when the first Moravian missionaries George Piesch, Georg Berwig and Heinrich Christof van Larisch arrived in Suriname to spread the word of God. They had to do this under very difficult circumstances and their mission was qualified by some as a failure. They returned to their country.

In the beginning of November 1765 a second mission was undertaken to Suriname. Then the brothers Johan Christof Schmidt, Johan Gottlieb and Christoph Kersten came to Paramaribo. They came from the German place Herrnhut and

after two years, on February 27, 1767 occupied a house at the corner of the Steenbakkerij- and Maagdenstraat streets.

Church services were held upstairs in the attic and congregation members were primarily enslaved Negroes from Africa. The first convert was baptized on July 21, 1776 by Christoph Kersten, followed by eighteen more that same year. This marked the beginning of the Creole Community in Paramaribo; in what grew ultimately to what the EBGS is today, a multi-ethnic religious community.

Since the attic became too small for the growing number of worshippers it was decided to build a church at the location where the Great City Church now stands. The ceremonial consecration took place on May 31, 1778 and thus started the history of the Great City Church.

But soon that church building became too small for the still growing number of members. But the money for the expansion was not available. Extra collection and voluntary contribution finally made the expansion possible.

Begin november 1765 werd een tweede missie naar Suriname ondernomen. Toen kwamen de broeders Johan Christof Schmidt, Johan Gottlieb Krohn en Christoph Kersten naar Paramaribo. Ze kwamen uit het Duitse plaatsje Herrnhut en betrokken na twee jaar en wel op 27 februari 1767 een huisje op de hoek van Steenbakkerij- en Maagdenstraat.

De kerkdiensten werden toen boven op zolder gehouden en de gemeenteleden toen waren voornamelijk tot slaaf gemaakte negers uit Afrika. De eerste bekeerling werd op 21 juli 1776 gedoopt door Christoph Kersten, gevolgd door achttien anderen later dat jaar. Dit markeerde het begin van de Creolengemeente in Paramaribo, wat uiteindelijk uitgroeide tot wat de EBGs vandaag is, een multi-etnische religieuze gemeente.

Aangezien de zolderruimte vanwege de groei van het aantal kerkgangers te klein was geworden werd besloten een kerk te bouwen op de plek waar nu nog de Grote Stadskerk staat. De ceremoniële inwijding vond op 31 mei 1778 plaats en zo begon de geschiedenis van de Grote Stadskerk. Maar al gauw was ook dit kerkgebouw te klein om het groeiend aantal gemeenteleden te

herbergen. Er was echter geen geld voor uitbreiding. Extra collectes en vrijwillige bijdragen maakten tenslotte de uitbreiding toch mogelijk. De inwijding van de uitgebouwde kerk vond plaats op 10 april 1813. Veertien jaar later was

ook deze kerk te klein geworden; de gemeente telde toen al 1600 leden. Verdere uitbreiding leek niet zinvol; daarom werd besloten een compleet

nieuwe kerk te bouwen. De eerste steenlegging vond plaats op 21 juli 1827 en de inwijding van de splinternieuwe kerk op 21 juli 1828 door Praeses W.Ch. Genth. In 1847, 1869 en 1870 voltrokken zich grote veranderingen. Na de verbouwing van 1917 werd in 1926 een aanvang gemaakt met een grote restauratie.

De betekenis van de Grote Stadskerk in Suriname is van niet te onderschatten waarde. De Grote Stadskerk is de kerk waar op 1 juli 1863 de Emancipatiedienst op feestelijke wijze werd gehouden en de vrijgekomen slaven in Suriname God hebben aangeroepen en gedankt voor de door Hem geschonken vrijheid. Vanuit dit kerkgebouw gingen honderden broeders en zusters de vrijheid tegemoet.

Verder wordt dit kerkgebouw ook gebruikt voor concerten, muziekensembles, korenfestivals, enzovoorts. Het eerste, oudste en grootste kerkgebouw van de EBGs met een capaciteit van meer dan duizend personen is niet alleen een kostbaar bezit van de EBGs, maar ook een historisch nationaal monument van Suriname. Het is ook een monument ter nagedachtenis van de invloed die Duitse zendelingen, Herrnhutters, op de ontwikkeling van Suriname hebben gehad. ➤

The consecration of the expanded church took place on April 10, 1813. Fourteen years later this church as well had become too small as the congregation counted 1600 members. Further expansion did not look feasible so it was decided to build a complete new church. The first stone laying took place on July 21, 1827 and the consecration of the new church on July 21, 1828 by President W. Ch. Genth. In 1847, 1869 and 1870 great changes were made. After the expansion in 1917 a major restoration took place in 1926.

The significance of the Great City Church in Suriname should not be underestimated. The Great City Church is the church where on July 1, 1863 the festive service for the abolition of slavery was held and the freed slaves in Suriname called upon God and thanked him for the obtained freedom. From this church hundreds of brothers and sisters walked towards freedom.

The church building is also used for concerts, music ensembles, choir festivals, etc. The first, oldest and largest church building of the EBGs with a capacity of more than a thousand persons is not only a valuable property of the EBGs but a historic national monument of Suriname as well. It is also a monument in memory of the influence German missionaries, the Moravian, had on the development of Suriname. ➤

De Surinaamsche Bank. Onze Bank!

DSB

DE SURINAAMSCHE BANK

“Bis Am Morgen”

Martin Panday

Waterwegen op plantage Berlijn
Waterways at Berlijn plantation

Ook weten slechts weinigen dat Suriname door de geschiedenis heen op heel bijzondere manieren te maken heeft gehad met Duitsland en Duitse invloeden. We kennen uiteraard allemaal de Goslar, het schip dat bij het begin van de Tweede Oorlog de Surinamerivier opvoer en daar door de eigen bemanning tot zinken werd gebracht.

Gedurende de gehele achttiende en negentiende eeuw bestonden er ook handelsbetrekkingen tussen Suriname en Duitsland. Tegen het einde van de achttiende eeuw verschenen Duitse schepen in de haven van Paramaribo om handel te drijven en tot ver in de twintigste eeuw werd Surinaamse honing uit het district Coronie naar Duitsland geëxporteerd. In Suriname vindt men ook een aardig aantal plantages met Duitse namen als Berlijn, Hamburg, Duisburg, Hannover, Hildesheim. En in de huidige generatie Surinamers komen veel Duitse familienamen voor zoals Boumann, Duttenhofer, Heide, Heidweiller, Menke, Raymann, Riedewald en Seedorf. Er zijn echter meerdere opmerkelijkheden in onze historie waar Duitsers en Duitsland een rol in hebben gespeeld.

De oostelijke grensstad van Suriname, Albina, bijvoorbeeld, werd gesticht door August Kappler. Kappler, afkomstig uit Württemberg in Duitsland, kwam naar Suriname als militair en verbleef hier van 1836 en 1841. In die tijd schreef hij zijn eerste boek, “Sechs Jahre in Surinam” (Zes Jaren in Suriname) waarin hij aantekende dat de helft van het korps waar hij deel van uitmaakte bestond uit Duitsers.

In 1842 kwam Kappler terug naar Suriname en in 1846 werd hij gouvernementsambtenaar. In die functie kreeg hij de opdracht om toezicht te houden op de boslandcreolen in Marowijne, het meest oostelijk district van Suriname. In hetzelfde jaar stichtte Kappler, op de plek van een voormalige Cariben nederzetting aan de Marowijnerivier, een dorp. Hij noemde het dorp Albina, naar zijn verloofde Alwine Liezenmaier, met wie hij in 1853 trouwde. Kappler probeerde meerdere Duitsers uit Württemberg naar Suriname te krijgen en in 1853 lukte het hem om 51 Duitse houthakkers naar Marowijne te halen. Daarmee werd de eerste kolonisatiepoging door Duitsers in Suriname gedaan. Deze poging mislukte echter en de houthakkers trokken weer huiswaarts of vestigden zich in Paramaribo.

Suriname beschikt over een van de grootste natuurreservaten in Zuid Amerika. In dit reservaat dat sinds het jaar 2000 op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO staat, bevindt zich de 240 meter hoge Voltzberg. De Voltzberg is vernoemd naar dr. Friedrich Voltz, een Duitse geoloog, die in 1852, op uitnodiging van de Nederlandse overheid, Suriname bezocht. Friedrich Voltz bleef in Suriname en zette hier zijn werk als geoloog voort, waarbij hij een aantal belangrijke rivieren en

Wanneer er in Suriname gevraagd wordt tot hoe laat een feestje duurt dan wordt er dikwijls als antwoord gegeven “Tot BAM”. Dat antwoord is een sjabloon waarvan niemand zich afvraagt waar het vandaan komt of wat het eigenlijk betekent. Welnu, “BAM” staat voor “Bis Am Morgen” en dat is Duits voor “Tot in de ochtend”.

gebergten in kaart bracht. Dr. Friedrich Voltz overleed in 1855 in Paramaribo.

Een andere opmerkelijke naam die wij dagelijks tegenkomen in Suriname is Berlijn. Berlijn ligt in het district Para; het is een voormalige houtplantage, gesticht door de Pruisische kapitein Walraad Hendrik Godlof von Borries uit Minden in Duitsland. Godlof von Borries trouwde met de dochter van gouverneur Crommelin. De beroepsmilitair Wigbold Crommelin arriveerde in 1749 als commandeur der troepen in Suriname. Van 1752 tot 1754 fungeerde hij als gouverneur ad interim; in 1757 werd hij officieel benoemd als gouverneur. De jongensnaam Wigbold kwam vooral voor in Twente, Gelderland en het Duitse Westfalen en Nieder-Sachsen. Von Borries maakte van Berlijn de grootste plantage van het Boven Para gebied. Hij liet zelfs een molenbouwer uit Philadelphia komen om een watermolen op te zetten voor de energievoorziening van een houtzagerij. Berlijn werd een succesverhaal en naast houtproductie werd er in 1770 overgegaan tot het verbouwen van suikerriet en koffie. Walraad Hendrik Godlof von Borries overleed in 1771 en daarmee kwam ook een eind aan de florerende plantage Berlijn.

In 1938, een paar jaar voor de 2^e wereldoorlog, had het echtpaar Feinland zich in Suriname gevestigd. Alexander Feinland, virtuoos violist en pedagoog, was een Oostenrijkse jood, geboren in Wenen en getogen in Berlijn. Voor de oorlog was hij naar Nederland verhuisd en daar getrouwd met de celliste Bep Bos-Janszen. Dit duo gaf in Suriname muzieklessen en geregeld recitals.

Daarbij vormde het soms een trio met de amateurpianist Lou van Meursinge, een uit Nederland uitgezonden hoofdambtenaar. Ook voor andere kunstzinnige uitingen vormde het huis van de Feinlands, Pro Arte, aan de Hofstede Crullaan in Paramaribo, een centrum. Zo was er een marionettenspel dat balletten uitvoerde en werd jaarlijks een tentoonstelling gehouden van door kinderen vervaardigde kunstnijverheid. Gedurende korte tijd gaven de Feinlands een literair tijdschrift uit. Op 10 mei 1940 werd Feinland vanwege zijn nationaliteit geïnterneerd, in hetzelfde kamp als de lokale Duitsers. Na een aantal maanden werd de internering op aandrang van de lokale joodse gemeenschap omgezet in een soort huisarrest.

De Feinlands hebben toch wel aardig wat invloed gehad op het Surinaamse muzikale en literaire leven in die tijd, ook al komt dat niet zo duidelijk tot uitdrukking. Aangenomen mag worden dat zij wel invloed hebben gehad op de muziekformatie Budell, die voornamelijk Weense walzen ten gehore bracht. ➤

In Suriname when it is asked how long a party will last the answer is often “Until BAM”. The answer is an acronym and nobody ever wonders where it came from or what it means. Well, “BAM” stands for *Bis am Morgen* and it is German for until morning.

Very few are aware that throughout history Suriname was involved with Germany and German influences in a very unusual way. We all know of course about the Goslar, the ship that at the start of the Second World War sailed up the Suriname River and was scuttled by its own crew.

During the whole of the eighteenth and nineteenth century commercial relations existed between Suriname and Germany. Towards the end of the eighteenth century German ships arrived in the harbor of Paramaribo to conduct business and until far into the twentieth century Surinamese honey from the district of Coronie was exported to Germany. There are quite a few plantations in Suriname with German names like Berlin, Hamburg, Duisburg, Heide, Heidweiler, Menke, Raymann, Riedewald and Seedorf. But there are however more remarkable events in our history where Germans and Germany have played a role.

The Eastern border town of Albina for instance, was founded by August Kappler. He was from Württemberg in Germany, came to Suriname as a military and stayed here from 1836 until 1841. At that time he wrote his first book, “Sechs Jahre in Surinam” (Six Years in Suriname) where he noted that half of the corps he belonged consisted of Germans. In 1842 Kappler came back to Suriname and in 1846 he became a government official. In this capacity he was assigned to the supervision of the Maroons in Marowijne, the most Eastern district in Suriname.

In the same year Kappler founded a village, at the place of a former Carib settlement along the Maroni River. He called the village Albina, after his fiancée Alwine Liezenmaier, whom he married in 1853.

Kappler tried to convince several Germans from Württemberg to come to Suriname. In 1853 he succeeded in bringing 51 German lumberjacks to Marowijne. This was the first attempt at colonization of Suriname by Germans. But the attempt failed however and the lumberjacks returned home or settled in Paramaribo.

Suriname possesses one of the largest nature reservations in South America. In this reservation that has been on the UNESCO world heritage list since 2000, stands the Voltz Mountain. It has been named after Dr. Friedrich Voltz, a German geologist who visited Suriname in 1852, invited by the Dutch government. Friedrich Voltz stayed in Suriname and continued his work as a geologist. He mapped a number of important rivers and mountain ranges. Dr. Friedrich Voltz passed away in 1855 in Paramaribo.

Another remarkable name we encounter daily in Suriname is Berlin. Berlin is situated in the district Para; it is a former wood plantation, founded by the Prussian captain Walraad Hendrik Godlof von Borries from Minden in Germany. Godlof von Borries married the daughter of governor Crommelin. The career military Wigbold Crommelin arrived in 1749 as commander of the troops in Suriname. From 1752 until 1754 he

functioned as interim governor; in 1857 he was officially named as governor. The boys name Wigbold occurs mainly in the Dutch provinces of Twente and Gelderland and the German Westfalen and Nieder-Sachsen. Von Borries made Berlin the largest plantation in the upper Para region. He even let a mill builder come from Philadelphia to set up a water mill to supply the energy for a sawmill. Berlin became a success story and next to the production of wood, sugar cane and coffee were cultivated from 1770 on.

In 1771 Walraad Hendrik Godlof von Borries passed away and this signified the end of the flourishing Berlin plantation.

In 1938, one year before WWII, the Feinland couple had established themselves in Suriname. Alexander Feinland, violin virtuoso and pedagogue was an Austrian Jew, born in Vienna and raised in Berlin. Before the war he had moved to The Netherlands and had married cello-player Bep Bos-Janszen. This duo gave music lessons in Suriname and recitals on a regular basis. Sometimes they became a trio with amateur pianist Lou van Meursinge, an executive officer dispatched from The Netherlands. For other cultural expressions, the house of the Feinlands, Pro Arte, on the Hofstede Crullaan Boulevard in Paramaribo, became a center. So there was a puppet show that performed ballet and a yearly exhibition of art works made by children.

For a short time the Feinlands published a literary magazine. On May 10th, 1940, Feinland was interned because of his nationality, in the same camp as the local Germans. After a few months, under pressure of the local Jewish community, the internment was converted into some kind of house arrest.

The Feinlands had quite some influence on the Surinamese musical and literary life of the time, even if it has not manifested itself very clearly. It can be assumed that they did have an influence on the music band Budell that played primarily Viennese waltzes. ➤

Oude plantagewoning te Berlin
Old plantation house in Berlin

Ontsnapping uit Kamp Copieweg

Na de Duitse inval in Nederland in 1940, was ook Suriname in oorlog met Duitsland. De oorlogsproclamatie, of bekendmaking van hogerhand, hield in dat Nederland in oorlog was met Duitsland en Suriname dus ook. Dat gaf prof. mr.dr. Johannes Coenraad Kielstra, destijds Gouverneur van Suriname (van 1933-1944) en als zodanig de eenhoofdige leiding van de uitvoerende macht, de bevoegdheid om aan het begin van de oorlog alle mannelijke Duitsers boven de vijftien jaar te laten opsluiten Fort Zeelandia.

Niet alleen alle onderdanen van het Duitse Rijk in Suriname werden als vijand beschouwd, maar ook Duitse spionage en pro-Duitse propaganda en activiteiten. Een week na opsluiting in het kleine Zeelandia gingen de ongeveer vijftig Duitse mannen naar het omgebouwde Rooms-katholieke missie-internaat aan de Copieweg, ruim 15 kilometer uit de stad. Na enige tijd werden de Duitse vrouwen en kinderen geïnterneerd op de oude plantages Mariënborg en Voorburg. In juni 1941 was achter het klooster aan de Copieweg de bouw af van twaalf familiebarakken en kwamen de vrouwen en kinderen over. Zo werden 134 personen van Duitse afkomst, zes Surinaamse partners en drie NSB'ers vastgezet. Dit relaas gaat echter niet over de internering in het kamp aan de Copieweg, maar over de ontsnapping daaruit.

Ontsnappingen spreken tot de verbeelding. Geromantiseerde voorstellingen van soms spectaculaire uitbraken uit gevangenissen, in boekvorm of op het witte doek, vinden gretig aftrek bij het publiek. Het moet wel gaan om een persoon, of personen, die onschuldig is opgesloten, want niemand zal een traan laten om een misdadiger die achter slot en grendel wordt gezet als straf voor zijn wandaden. Een ontsnapping uit een gevangenis in een stad of in de directe omgeving daarvan is natuurlijk minder spectaculair omdat in een stad de vluchteling meer kansen heeft om te overleven. Hij kent daar meestal wel de weg, kan hier en daar voedsel, kleding en zelfs geld stelen en zich met het laatste vooral hulp van derden en een goede schuilplaats kopen. Maar anders is het wanneer de vluchteling een sprong in het duister maakt, zich in het ongewisse stort, zonder wapens, voeding en alle andere zaken die hij nodig heeft om het er levend van af te brengen...en in vrijheid verder te leven.

De ontsnapping uit Kamp Copieweg van drie daar geïnterneerden bevat alle in het voorgaande genoemde elementen om als spectaculair te worden betiteld en verdient het om onder de aandacht van het grotere publiek te worden gebracht. Het zal wellicht niet zo veel aandacht trekken als het verhaal van Papillon, ongetwijfeld de beroemdste ontsnapper aller tijden, maar als er voldoende ophef over wordt gemaakt kan het er best wel van komen.

Voor we verder gaan even een geheugensteuntje. De Fransman Henri Charrière (1906-1973), alias Papillon (vlinder), was geen onbekende in de onderwereld van Parijs. Of hij inderdaad ook een misdadiger was met halsmisdrijven op zijn kerfstok, is niet bekend. Maar hoe dan ook, hij werd in 1931 veroordeeld voor de moord op een pooier in Montmartre, een daad die hij altijd heeft ontkend. Hij belandde in de beruchte gevangenis van Frans Guyana. De gevangenis stond in St. Laurent du Maroni aan de Marowijnrivier, die de grens vormt tussen Frans Guyana en Suriname.

In 1933 wist hij samen met anderen uit deze gevangenis te ontsnappen en naar Colombia te vluchten, maar uiteindelijk werd hij daar opnieuw aangehouden. Papillon bleek echter niet voor één gat te vangen en ontsnapte wederom, om zich vervolgens maanden in de rimboe van Colombia schuil te houden. Toen hij dat verblijf beu was, ging hij terug naar de be-

woonde wereld. Hij werd gauw herkend, opgepakt en overgebracht naar het eilandje Royale voor de kust van Frans Guyana. Na ettelijke mislukte pogingen om van dat eiland af te komen, werd Henri Charrière overgeplaatst naar het nabijgelegen Duivelseiland. Vanaf dat eiland zou Papillon volgens de autoriteiten nooit kunnen ontsnappen. Maar de autoriteiten vergisten zich. In 1944 wist Papillon andermaal te ontsnappen en deze keer definitief. Want een jaar later werd hij officieel in vrijheid gesteld door de Franse minister, die hevig geschrokken was van de wantoestanden in de overzeese gevangenissen. Hij werd wereldberoemd door het succes van zijn autobiografie. Wijlen Steve McQueen vereeuwigde Papillon op het witte doek.

Ontsnapping uit Copieweg

Ontleend aan verschillende geraadpleegde bronnen, komt het volgende relaas. "Ze werkten samen in de tuin en op het erf van het kamp en sliepen in dezelfde kamer: twee man van de Goslar, de stuurman Boyksen en de machinist Scharfenberg en 'der Dritte im Bunde', Schubert, reeds lang in Suriname wonend en laatstelijk beheerder van de Kerstenboerderij te Beekhuizen. Op een morgen tegen het einde van augustus 1941 wordt als gebruikelijk appel gehouden op de kamer van Schubert, waar op drie bedden de klamboe nog is neergelaten. De andere kamerbewoners zeggen dat de drie nog slapen en het appel is voorbij. Zo ging het bijna een week lang, voordat de nodige argwaan gewekt was en de feiten aan het licht kwamen.

Boyksen, Scharfenberg en Schubert slaagden erin tijdens het werk in de tuin een houten afsluiting in een trens onder het prikkeldraad te verwijderen en na het invallen van de duisternis daarlangs te ontkomen. Ze liepen langs de spoorbaan en de Meursweg tot aan Onoribo, waar zij vóór het aanbreken van de dag reeds een korjaal hadden bemachtigd op weg naar de Boven-Suriname. Ze volgden het Cordonpad naar het oosten, kruisten de Commewijne en de waterscheiding met de Araguaya- of Pakirakreek en bereikten daarlangs op zondag 7 september 1941 in de middag de Marowijnrivier. Na een tocht van naar schatting acht dagen en ruim 150 km, bereikten ze het voor hen vrije Frans Guyana.

Ze hadden goed gebruik weten te maken van een kompas en een kaart, die was samengesteld door hun medegevangene de Duitse bosopzichter Rogalli een kundig cartograaf, die in die streken goed bekend. We kunnen nu rustig zeggen dat deze tocht dwars door het bos en vrijwel zonder middelen een geweldige prestatie was, die ook nu nog respect afdwingt.

Eigenlijk zou de vrijheid hun loon hebben moeten zijn, maar zo is het niet gegaan. Een vermoedelijk militair verslag vertelt hoe het wel is gegaan. 'De bosneger Soea, die in de omgeving van de Pakirakreek woont, bevond zich op Zondag 7 September 1941, ongeveer 6 uur n.m. met zijn boot in genoemde kreek, niet ver verwijderd van de Marowijnrivier.

Not only German citizens in Suriname were considered as enemy, but German espionage and pro-German propaganda and activities as well.

One week after the confinement in the small Fort Zeelandia the fifty German men were transferred to the converted Roman Catholic mission boarding school; on the Copieweg Street, about 15 km from the city. After some time the German women and children were interned on the old plantations of Mariënborg and Voorburg. On June 1941 the construction of twelve family barracks behind the monastery on the Copieweg was terminated and the women and children came over.

That way 134 persons from German descent, six Surinamese partners and three NSB's (Dutch) National Socialist Movement) were locked up.

This account however is not about the internment at the Copieweg but about the escape from it.

Escapes appeal to the imagination. Romanticized representations of sometimes spectacular jailbreaks in written form or on the white screen are in great demand by the public. But the story should be about a person or persons that although innocent have been locked up. Nobody will shed a tear for a criminal that has been imprisoned for his crimes.

An escape from a prison in a city or in the immediate vicinity is less spectacular because in the city the fugitive has more chances of survival. He knows the way, can steal food, clothing or money and buy with the help of others a good hideout. It is a different story when the refugee takes a leap in the dark without weapons, food and other things he needs to survive and remain a free man.

The escape from Camp Copieweg of three of its prisoners contains all the aforementioned elements to be called spectacular and deserves to be brought to the attention of the greater public. It will possibly not receive as much attention as the story about Papillon, without a doubt the most famous escape of all time, but if enough of a fuss is made it could amount to something.

Before we go on just a small reminder. The Frenchman Henri Charrière (1906 – 1973), aka Papillon (butterfly) was not a stranger in the underworld of Paris. If indeed he was also a criminal with a bad record is not known. Still, in 1931 he was condemned for the murder of a pimp in Montmartre, a crime he always denied. He ended up at the infamous jail in French Guyana. The jail stood in St Laurent-du-Maroni along the Maroni River, which forms the border between French Guiana and Suriname.

In 1933, together with others, he succeeded in escaping from this prison to Colombia but eventually he was arrested there again. But Papillon had more than one trick up his sleeve and escaped again and hid several

Escape from Camp Copieweg

After the German invasion of The Netherlands in 1940, Suriname was at war with Germany as well. The declaration of war, or the proclamation from the powers that be, implied that The Netherlands were at war with Germany and consequently Suriname as well. This gave professor, Dr. Johannes Coenraad Kielstra, LL M, Governor of Suriname at the time (from 1933-1944) and as the monocratic leader of the Executive, the authority at the beginning of the war, to have all male Germans above the age of fifteen incarcerated at Fort Zeelandia.

months in the Colombian jungle. When he tired of this life he returned to civilization. He was quickly recognized, arrested and taken to the island of Royale just short of the coast of French Guiana.

After several aborted attempts at escaping from this island Henri Charrière was transferred to the nearby Devil's Island. According to the authorities Papillon would never be able to escape from this island. But the authorities were wrong. In 1944 Papillon succeeded in escaping once more and definitely this time. A year later he was officially freed by the French minister who had been thoroughly shocked by the crying abuse in the overseas prisons.

He became world-famous owing to the success of his autobiography. The late Steve McQueen immortalized Papillon on the white screen.

Escape from Copieweg

Taken from various consulted sources, the following account emerges.

"They worked together in the garden and the grounds of the camp and slept in the same room: two men from the Goslar – the German ship that was scuttled by its own crew in the middle of the Suriname River – the helmsman Boyksen and the third of the gang, Schubert, having lived in Suriname for a number of years and manager of the Kersten farm at Beekhuizen. On a morning around the end of August 1941 roll call is made as usual in the room of Schubert where on three beds mosquito netting is still lowered. The other occupants of the room say that the three are still asleep and the roll call is ended. This went on for about a week before suspicion was aroused and the fact became clear they had escaped.

Boyksen, Scharfenberg and Schubert had succeeded during work in the garden in removing a wooden enclosure in a trench under barbed wire and escaping at nightfall. They walked along the railway tracks and Meursweg Street to Onoribo where before dawn they had already succeeded in getting hold of a dugout canoe on their way to the upper Suriname River. The followed the Cordonpad path to the East, crossed the Commewijne River and the watershed with the Araguaya or Pakira creek and through there reached the Maroni River on the afternoon of Sunday September 7th, 1941. After an estimated trip of eight days and more than 150 km, they reached French Guiana and freedom.

They had made good use of a compass and a map, made by their fellow prisoner, the German game warden Rogalli, a competent cartographer well known in the region. We can safely say now that this trip right through the forest and virtually without means was indeed a remarkable feat that still commands respect.

In fact freedom should have been their reward but that is not how it happened. A supposedly military report tells how it really happened.

The Maroon Soea, who lives in the vicinity of the Pakira Creek, was on Sunday September 7th, 1941, in his boat in the aforementioned creek, not far from the Maroni River. After a few minutes sailing he saw someone sitting on one of the jutting sandbanks in the creek. As soon as this person saw him, he stepped into the water and started swimming towards him.

Na enkele minuten varen zag hij iemand zitten op een der uitstekende zandbanken in de kreek. Zodra deze persoon hem opmerkte, stapte hij het water in en zwom naar hem toe. Soea hield zijn boot stil en toen de zwemmer hem genaderd was, deed deze Soea het verzoek, hem en nog twee andere Amerikanen tegen betaling naar de Franse oever te brengen. Op Soea's vraag waar de andere Amerikanen waren, zei de zwemmer, dat deze in het Bosch waren gebleven. Aangezien Soea op de hoogte was van de ontvluchting van drie Duitsers, ging er bij hem een licht op. Hij zei de zwemmer (deze bleek later Schubert te zijn), dat hij terug moest gaan naar de plek waar de twee Amerikanen zich bevonden en dat zij met zijn drieën aan den bosrand, ter hoogte van de plaats waar het gesprek gevoerd werd, op hem moesten wachten, totdat hij terug zou zijn met een grotere boot.

Verder deed Soea, door tussenkomst van een anderen bosneger, die voorbijvoer, de in de buurt zijnde bewoners (ook bosnegers) het voorgevalene mededeelden terwijl hij (Soea) bij de Pakiramonding bleef wachten. Na enige tijd kwamen er twee boten met bosnegers die zich aansloten. Allen hadden geweren bij zich. In de ene boot zaten: Abendai, Daljon, Abiten, Asomoego, Djankoso, Joseph en Abagai, terwijl in de andere boot Leni zich bevond. Soea sprak met zijn helpers af, dat hij eerst naar de voortvluchtigen zou toegaan, terwijl de anderen hem op een afstand moesten volgen, omdat hij niet de zekerheid had, dat de Duitsers ongewapend waren. Bleek dit wel het geval te zijn, dan zou hij den anderen een wenk geven, waarop zij zouden moeten toesnellen om hulp te verlenen.

Zoals afgesproken, ging Soea naar de plek waar hij de drie 'Amerikanen' zou ontmoeten. Zij waren allen aanwezig. De ene (Schubert) vroeg hem waar de grotere boot gebleven was. Soea zei, dat de grotere boot straks zou komen, maar dat zij voorlopig in zijn boot konden plaats nemen. De drie lui stapten in met hun bagage (zij droegen elk een zak met levensmiddelen op den rug) en naar het midden van de kreek roeiende deed Soea de boot tot ongeveer de helft water scheppen. Soea riep toen om hulp, waarop ook inderdaad 'hulp' verscheen. De twee boten met bosnegers die op korte afstand waren blijven wachten (het was donker en ze konden niet worden opgemerkt), snelden toe en de vluchtelingen waren gevangen. Het water werd uit de boot van Soea gehaald en de bagage van de vluchtelingen gedeponneerd in de boot van Leni. Toen Schubert zag dat zij gevangen waren, haalde hij zijn portefeuille te voorschijn en stortte den inhoud in de boot van Soea, met verzoek hem en de anderen nog over te zetten. Soea deed de ontvluchting in de voorste helft van de boot waarin de zeven gewapende bosnegers zaten, plaats nemen. De boot waarin de Duitsers zaten, werd dus geflankeerd door de twee kleinere boten. Op deze wijze werden zij naar Herminadorp geleid.'

Een tweede ontsnappingspoging in 1942 uitgevoerd door Schubert en vijf Goslar-bemanningsleden, Boyksen, Scharfenberg, Malinsky, Iwansky en Klug, ditmaal door het graven van een tunnel vanonder het hoofdgebouw naar het buiten het prikkeldraad gelegen begroeide kerkhof, eindigde na enkele uren in het nabijgelegen bos.

Voor Schubert, die als de motor van deze uitbraakpogingen werd gezien, werd binnen het kamp een aparte barak gebouwd. Hij herinnert zich dat alles zo haastig toeging dat het gebruikelijke flesje Sulzberger-antikoortsmiddel werd vergeten met een prompte malaria-aanval tot gevolg. De vluchtelingen verhuisden weer naar de Kopieweg, waar het kamp toen werd uitgerust met een dubbele prikkeldraadomheining, wachttorens en lichten. De mannen werden op water en brood gezet. Zelfs de Surinaamse vrouw van medegevangene Scholze die haar man een taart toezond met de boodschap 'helaas gevat', doelend op de afloop van de vluchtpoging, werd enige tijd opgesloten." ➤

Bronnen: www.verzetsmuseum.org,
www.prinsesirenebrigade.nl/suriname, archiefsuriname.com

Soea stopped his boat and when the swimmer reached him made a request to Soea to take him and two other Americans against payment to the French bank. When Soea asked where the other two American were, the swimmer answered that they had stayed in the forest. As Soea knew about the escape of three German prisoners it rang a bell. He told the swimmer (it appeared later that it was Schubert) to go back to the place where the two Americans were and then wait for him at the edge of the forest until he came back with a larger boat.

Soea told a Maroon that sailed past to warn the neighboring inhabitants (also Maroons) about what had happened while he was waiting at the mouth of the Pakira Creek. After a while two boats with Maroons arrived. All of them were carrying a weapon. In one boat were Abendai, Daljon, Abiten, Asomoego, Djankoso, Joseph and Abagai, while in the other boat was Leni. He agreed with his helpers that he would go first to the fugitives while the other should follow him at a distance because he was not sure if the Germans were unarmed. If that were the case he would give them a signal and they would rush forward to offer help.

As agreed upon Soea went to the place where he would meet the three 'Americans'. They were all there. Schubert asked him where the larger boat was and Soea answered that it would come later and that in the meantime they could take a seat in his boat. All three stepped into the boat with their baggage (they all carried a backpack with foodstuffs) and while Soea rowed towards the middle of the creek he made the boat scoop up water. Soea then called for help and sure enough 'help' arrived. The two boats with Maroons who had been waiting at a short distance (it was dark and they could not be seen) rushed forward and the fugitives were made prisoner. Soea's boat was bailed out and the baggage of the fugitives deposited in Leni's boat. When Schubert saw that they had been taken prisoner he took his wallet and emptied the contents into Soea's boat begging him to deposit him and the others on the French bank. Soea made the fugitives sit in the front of the boat between the seven armed Maroons. The boat where the Germans sat was flanked by the two smaller boats. That is how they were taken to the village of Herminadorp.

A second attempt at escape carried out in 1942 by Schubert and five Goslar crew members, Boyksen, Scharfenberg, Malinsky, Iwansky and Klug, this time by digging a tunnel from the main building to the cemetery outside the barbed wire, ended after a few hours in the surrounding forest. For Schubert, recognized as the leader of these escape attempts, a separate barracks was built. He remembered everything being done so hastily that the customary bottle of Sulzberger anti-fever was forgotten with a malaria attack as result. The refugees were moved again to the Copieweg where the camp had a double barbed wire fence, watch towers and lights. The men were put on a diet of water and bread.

Even the Surinamese wife of prisoner Scholze, who had sent a pie to her husband with the message 'captured unfortunately' referring to the result of the escape attempt, was imprisoned for some time". ➤

Sources: www.verzetsmuseum.org,
www.prinsesirenebrigade.nl/suriname, archiefsuriname.com

Pleasure to play.....

p a s h a

Paramaribo Suriname Domineestraat #11 Tel. +597 520576 Fax +597 520577

De Engelse invloed in Suriname

MEESTER GEORGE HENRY
BARNET-LYON
AGENT-GENERAAL VOOR DE
IMMIGRATIE

In 1593 werd Suriname voor de Spaanse kroon in bezit genomen, maar ook spoedig weer verlaten, omdat in hun ogen Suriname niet veel waard was. Van het land koloniseren, in de zuivere betekenis van het woord, kwam van Spaanse zijde dan ook niets terecht.

De relaties tussen Spanjaarden en Indianen die na 1500 tot stand kwamen, waren over het algemeen vijandig. Anders was het met de verstandhouding tussen Indianen en Engelsen, bijvoorbeeld, die als veel vriendelijker werd ervaren. Vroege nederzettingen in Suriname werden door de Indianen getolereerd, zoals ook de eerste omvangrijke volksplanting, onder leiding van Lord Francis Willoughby. In 1650 stuurde Lord Francis, 5e baron Willoughby van Parham, een expeditie van 40 man onder bevel van de sergeant-majoor Anthony Rowse naar Suriname om een geschikte plaats uit te zoeken voor de vestiging van een kolonie. Lord Willoughby was toen gouverneur van Barbados en overige Engelse bezittingen in West-Indië. Twee jaar later kwam Willoughby in persoon met een aantal joden naar Suriname om de kolonie tot bloei te brengen. De Engelsen stichtten de eerste kolonie, Marshall's Creek, aan de Suriname rivier. Nu en dan werden schepen uit Barbados naar Suriname gestuurd, met een flinke voorraad ruilartikelen voor de Indianen en nieuwe kolonisten.

In 1593 the Spanish crown took possession of Suriname, but abandoned it as quickly because in their opinion the country was not worth a lot. Consequently the Spaniards were not interested in colonizing the country, in the strict sense of the word.

The relations between the Spanish and the Amerindians evolving after 1500 were mostly hostile. The relations between the English and the Amerindians were quite different and experienced as much more friendly. Earlier settlements in Suriname were tolerated by the Amerindians, just like the first people settlement under the leadership of Lord Francis Willoughby. In 1650, Lord Francis, 5th baron Willoughby of Parham, sent an expedition composed of 40 men under the command of sergeant major Anthony Rowse, to Suriname to find a suitable place for the establishment of a colony.

At that time Lord Willoughby was governor of Barbados and remaining English possessions in the West Indies. Two years later Willoughby, accompanied by a number of Jews, came to Suriname to better settle the colony. The English founded the first colony, Marshall's Creek, along the Suriname River. Now and then ships were sent from Barbados to Suriname with a

The English influence in Suriname

Tijdens de Engelse kolonisatie onder leiding van Willoughby werd de slavernij in Suriname geïntroduceerd. Toen werd gebruik gemaakt van zowel Inheemse als neger-slaven om de plantages te bewerken. Om zo gauw mogelijk de gedane investeringen in de aanleg van de plantages niet alleen terug te verdienen maar ook om winst te maken, moesten de plantage-eigenaren de beschikking hebben over goedkope arbeidskrachten. Er was grote vraag naar goedkope arbeid maar er waren niet voldoende inheemse arbeiders aanwezig om aan deze vraag te voldoen. In 1663 werd het werk op de inmiddels tot het aantal van 50 uitgegroeide plantages verricht door Indianen en 3000 Afrikaanse slaven. Er waren ongeveer 1000 blanken en Braziliaanse joden die zich hier hadden gevestigd, aange trokken door de vrijheid van godsdienst door de Engelsen verleend aan alle kolonisten. Onder het bewind van de Engelsen bloeiden de plantages en ontwikkelden de handel en de kolonie zelf, zich in snel tempo.

Een welvarende kolonie met vele bodemschat ten diende goed beschermd te worden tegen binnendringers. Lord Willoughby besloot daarom tot de reconstructie van een oude vesting, die in 1644 de Fransen op de plaats van een voormalig Indiaans dorpje *Parmirbo* op de linkeroever van de Surinamerivier hadden gebouwd. De houten vesting werd versterkt en naar Lord Francis fort Willoughby werd genoemd.

De Engelsen zorgden in hun koloniën meestal voor een goede infrastructuur omdat ze daar tenslotte zelf van profiteerden. Het is dan ook begrijpelijk en opmerkelijk dat tijdens de korte periode van hun eerste bezetting en in de periode 1804-1816 tijdens het Engels tussenbestuur ze het links verkeer invoerden. Niet alleen Britten hadden zich gevestigd in Suriname, ook een grote groep Joodse planters hadden zich er gevestigd, iets heel bijzonders in die tijd. Op een kaart uit die tijd kun je ergens "Joods Dorp en Sinagoge" vinden.

De niet-Engelse kolonisten pasten zich grotendeels aan de cultuur van de eersten. Dat betekende echter niet dat alle kolonisten een metamorfose ondergingen en veranderden in buiten Engeland wonende Engelsen. Weliswaar namen zij van laatstgenoemden de taal, wetten, gewoonten en denkbeelden over doch deze ondergingen uiteraard de invloed van de omstandigheden in Suriname.

De meest markante erfenis van de Engelse periodes in Suriname is ongetwijfeld het verkeer dat nu nog steeds links houdt. Het links rijden komt voort uit de riddertijd, waarbij rechtshandige ridders links aanhielden om enerzijds hun sabelschede te beschermen (die men links droeg) en anderzijds hun rechterarm vol konden gebruiken tijdens een gevecht. Ook was het voor een rechtshandige ridder makkelijker om vanaf de linker kant te paard te stijgen. Bovendien

was het ook handiger om links te rijden, aangezien men dan niet vanaf het midden van het pad hoefde op te stijgen. De Britten waren ook historisch de eerste die (op Londen Bridge) een verkeersregel invoerde: vanaf 1756 moest je daar links houden. Daarnaast zijn er tal van gebruiken en namen die herinneren aan die tijd. *Rum, cake, rumcake, cookshop, furlough* (verbasterd tot verlof), *shift* (voor ploegendienst) en een groot aantal woorden in het Sranang (Surinaams) dat vroeger Negerengels werd genoemd.

Minder bekend is het feit dat Braamspunt, een vooruit geschoven post van het fort Nieuw Amsterdam, een verbastering is van de naam die de Engelsen daar ooit aan hadden gegeven: Byam's point. Aangezien de Hollanders, die na de Engelsen kwamen, die naam wat moeilijk over hun tong kregen, is het Braamspunt geworden. Licht toch een stuk lekkerder in de mond. En over mond gesproken, de Engelse eetgewoonten hebben weinig invloed gehad op de ontwikkeling van de Surinaamse *cuisine*. Twee sneetjes brood met lelijke, slappe Engelse frieten als beleg vinden we hier maar niks. Toch wel heel anders dan de heerlijke creatie van de Brit Lord Sandwich, eigenlijk van zijn butler, die ons een voedzame en tongstrelende hap bedoelde voor te schotelen. 🍷

large supply of articles for the barter trade between the Amerindians and the English. During the English colonization under the leadership of Willoughby, slavery was introduced in Suriname. Indigenous as well as Negro slaves were used to work on the plantations.

To recuperate as quickly as possible the investments made in the plantations but also to make a profit, the plantation owners had to have cheap labor at their disposal. There was great demand for a cheap labor force but not enough native laborers were available to fill that need. In 1663, the work done on the plantations, which had grown to 50 in the meantime, was done by Amerindians and 3000 African slaves. There were approximately a 1000 whites and Brazilian Jews, attracted by religious freedom which was granted to all the settlers by the English. Under the English administration the plantations flourished and business and the colony itself developed at a rapid pace. A prosperous colony with plenty of mineral resources had to be well protected against intruders. So Lord Willoughby decided to rebuild an old stronghold erected in 1644 by the French at the location of a former Indian village called *Parmirbo* on the left bank of the Suriname River. The wooden fortress was reinforced and named after Lord Francis Willoughby.

In their colonies the English provided a good infrastructure because after all it was to their advantage as well. So it is understandable and remarkable that during the short period of their first occupation and in the period 1804-1816 during their intermediate administration they were able to introduce left hand traffic.

Not only Britishers had settled in Suriname but a large group of Jewish planters as well, quite something unusual in those times. On a map from those times you can still read somewhere "Jewish village and synagogue".

The non-English settlers largely assimilated the culture of the former. But it does not mean that all settlers underwent a metamorphosis and became like Englishmen living outside of England. Although the language, laws, customs and views were assimilated, they underwent the influence of the Surinamese circumstances. The most marked inheritance from the English period in Suriname is without a doubt the left-hand traffic that survived until this day. Left-hand traffic stemmed from the knights area, whereby right-handed knights kept on the left side of the road, to protect on one hand their sword sheath (carried on the left) and on the other hand be able to fully utilize their right arm in combat. For a right-handed knight it was

easier to mount his horse from the left. It was also convenient to ride on the left since one did not have to mount his ride from the middle of the path.

Historically the British were the first to introduce a traffic rule (on London Bridge) from 1756 on you had to keep left. Additionally there are lots of customs and names that remind us of that time. *Rum, cake, rum cake, cook shop, furlough* corrupted to *verlof*, *shift* (for shift work) and a large number of words in Sranang (Surinamese) called Negro English formerly.

Less known is the fact that *Braamspunt*, an advanced post of Fort Nieuw Amsterdam, is a corruption of the name the English ever gave it: Byam's point. Since for the Dutch that came after the English it was quite a mouthful pronouncing the name, it became *Braamspunt*. A little bit easier to pronounce for them. Talking about a mouthful, the English eating habits have fortunately influenced little the Surinamese cuisine. Two slices of buttered bread filled with those awful, limp English fries are hardly attractive here. This is quite different from the delightful creation of the British Lord Sandwich, or actually from his butler, who intended to serve up a nourishing and pleasing to the palate snack. 🍷

To access functions (control bar / VOD / languages)

INDIVIDUAL SCREEN

TO SELECT
A MOVIE

TO SELECT
A TV SHOW

TO SELECT
MUSIC

TO SELECT
A GAME

KEYS

De Deutsch
De-s Deutsch subs
En English
En-s English subs
Fr Français
Fr-s Français subs
It Italiano
It-s Italiano subs
Po Portuguese
Po-s Portuguese subs

Es Español
Es-s Español subs
Nl Nederlands
Nl-s Nederlands subs
العربية Arabic
العربية-s Arabic subs
中文 Chinese
中文-s Chinese subs
हिन्दी Hindi
हिन्दी-s Hindi subs

日本語 Japanese
日本語-s Japanese subs
한국말 Korean
한국말-s Korean subs
தமிழ் Tamil
தமிழ்-s Tamil subs
русский Russian
русский-s Russian subs

L'Espace cabins: the film starts as soon as you've made your selection. Use the "menu" key on the handset to display the control bar.

Sky Emporium

shopping

Boordverkoop uitsluitend op vluchten van en naar Amsterdam

Inflight sales only available on flights to and from Amsterdam

ladies fragrance

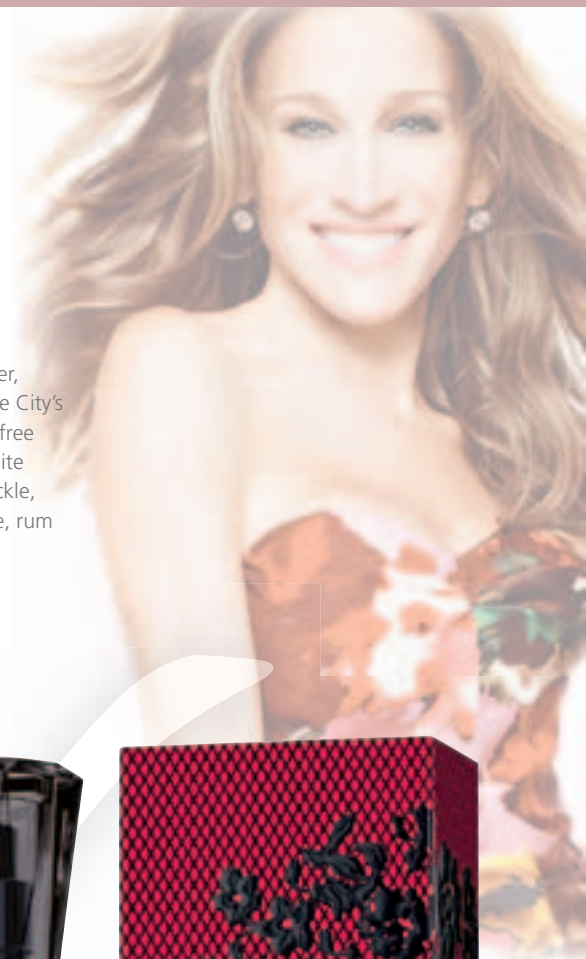

SJP - NYC €28.00

Eau de Toilette 50ml

The new fragrance from Sarah Jessica Parker, created to reflect the character of Sex in the City's Carrie Bradshaw. It's light fruity, floral, carefree and wearable. Notes include mandarin, white osmanthus, strawberry, gardenia, honeysuckle, mimosa, rose, sandalwood, vanilla absolute, rum flavour and creamy musks.

NEW

Christina Aguilera by Night €20.00

Eau de Parfum 30ml

Christina Aguilera by Night was designed to capture the sensuality of being a woman, and that special feeling of anticipation that one has when pampering herself before a special evening. This is a fragrance about sensuality, femininity and feeling good about being a woman – a beautiful evening in a bottle. Notes of tangerine and freesia mix with sweet vanilla, flirty peach and may blossom, whilst almond adds an aphrodisiac twist for those glamorous nights ahead!

NEW

jlo

blue Glow by JLo €22.00

Eau de Toilette 50ml

By Jennifer Lopez – Blue Glow is a fruity floral fragrance. This lush scent is an infusion of mouth-watering fruits (mangosteen) mingled with sumptuous florals (vintage rose, vanilla orchid), and wrapped in warm, sensual woods. A sexy wearable anklet adorns the bottle as a personal touch from Jennifer. Fresh. Sexy. Enticing.

Limited Edition while stocks last!

NEW

Parisienne by Yves Saint Laurent €45.00

Eau de Parfum 50ml

The portrait of a woman incredibly free. Free to think, free to act. She was not born in Paris but Paris adopts her. Because she knows how to love, how to live. The perfume of ultra femininity, warmed by the touch of the man who embraced her. A grand floral with a woody structure, luminous even in its mystery. Vinyl accord - damask rose, violet - sandalwood, vetiver.

NEW

YVES SAINT LAURENT

his and hers

VERSACE

Versace Pour Homme €28.00

Eau de Toilette 30ml

Confident, dynamic, distinctive, the new fragrance from Versace has been created from Mediterranean origin. Dynamic and entrepreneurial, the Versace Pour Homme man communicates his forceful and passionate character through a decidedly masculine fragrance.

Versace Versense €34.00

Eau de Parfum 30ml

Versense expresses the fusion of freshness with sensuality. The name of the perfume suggests a promise for the senses and the colour and expression of nature with notes of green mandarin, musk, bergamot, sea lily, woody notes, jasmine and fig. Versense is inspired by nature's elements and dedicated to confident, vital and sensual women.

Calvin Klein

ck one Summer €28.00

Eau de Toilette 100ml

All you need is sun. ck one summer captures the spirit and energy of a fun-filled summer. The fragrance opens with a juicy cocktail of succulent pear and mandarin. Violet leaves and water lily create a vibrant heart, while rich textural notes of vetiver, patchouli and cedarwood wrap the fragrance in the comforting sensation of suntan lotion on warm skin.

Limited Edition while stocks last!

NEW

NEW

gents fragrance

PORSCHE DESIGN

Porsche Design The Essence

€25.00

Eau de Toilette 30ml

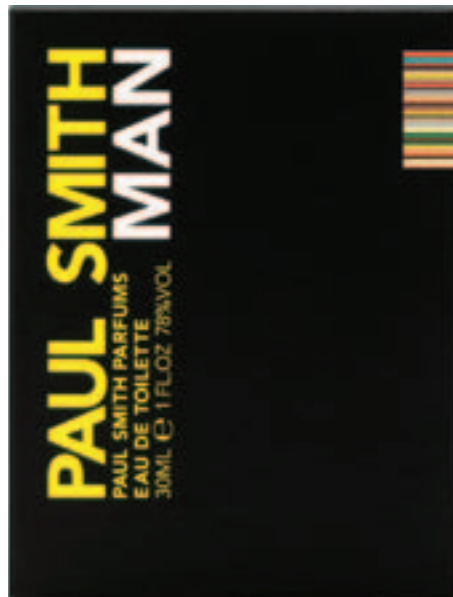
The first Porsche Design fragrance for men. Incisive, metallic and icy, the freshness is original and contemporary. Black pepper and Siberian pine resonate in the heart with strength and intensity. The sensual and mysterious dry-down mixes patchouli, fir balsam and incense. The Essence by Porsche Design, the quintessence of a modern man.

Paul Smith

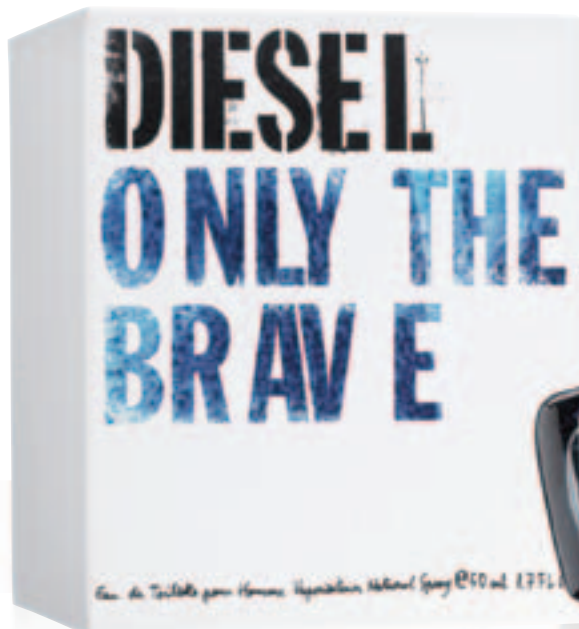
Paul Smith Man €25.00

Eau de Toilette 30ml

Created by Paul Smith himself, this strong masculine fragrance is easily identifiable with its intense black and yellow packaging. The unique self-confident fragrance is composed of vibrant spices and woody hues.

NEW

DIESEL

Diesel Only the Brave €35.00

Eau de Toilette 50ml

Be brave, be yourself, live your life like a man, to leave your trace. Only the Brave, the new masculine fragrance by Diesel. More than a name, a manifesto, the title of an epic story about life, beliefs, faith, force and self achievement.

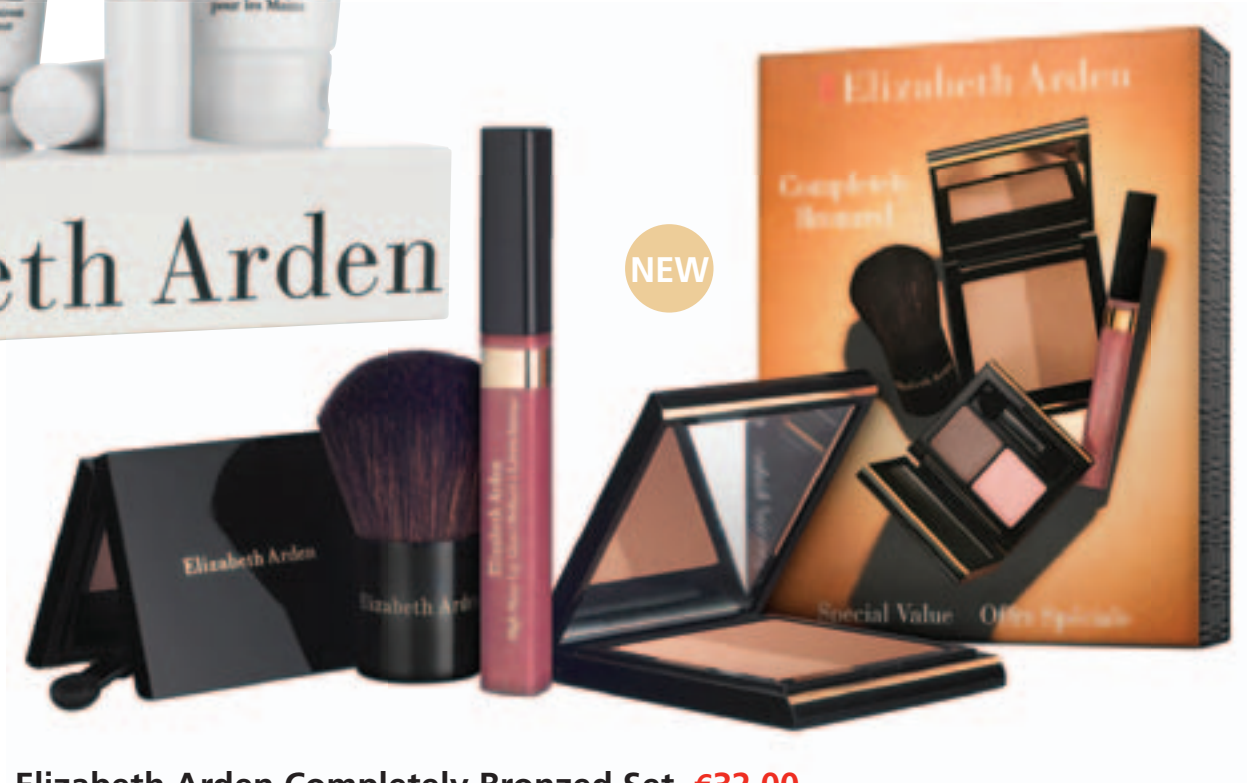
NEW

cosmetics

Elizabeth Arden

Elizabeth Arden Eight Hour Essentials Trio Pack **€26.00**

Elizabeth Arden's classic Eight Hour skin protectant 30ml, teamed with Eight Hour hand cream 75ml and lip balm. Essential tools for models and make-up artists everywhere!

Elizabeth Arden Completely Bronzed Set **€32.00**

Nothing is more seductive than the glow of bare, sun-kissed skin. Capture it with the sun-filled wonder of our Bronzing Powder Duo in warm, rich tones, our Eyeshadow Duo that lights up your eyes and High Shine Lip Gloss that kisses your lips with sunlit colour. Bronzing never seemed so sexy.

L'ORÉAL

L'Oréal Youth Code Duo **€22.00**

This is a break through derived from Gene Science of 10 years research with 3-Patented Pro-Gen Technology the New Youth Code Duo is introduced and designed to help tired skin to recover and re-establish its natural 'Youth Code' The Duo contains a Day 50ml cream and an Eye cream 15ml suitable for women 40 years plus.

benefit
SAN FRANCISCO

NEW

Benefit Glitz, Glam & Gloss Set €21.00

Get your gloss on! This glitzy gloss set contains 3 double-ended wands in 6 glam shades which means shiny, luscious lips for every occasion. The travel-friendly box keeps all your precious glosses together in one place so digging around in your bag is ancient history. You'll never go gloss-less again! Set includes Friends in high places, Kiss you, almost famous, zone out, I'm with the band, fresh squeezed.

Benefit Smokin' Eyes €29.00

Everything a gal needs to create sexy, smoky 'after hours' eyes & perfectly groomed brows in no time. With blendable shades & a step-by-step lesson, even make-up-phobes can smoke it out like pros. CAUTION: contents extremely hot! KIT CONTAINS: Eye-bright, Pink highlight shadow, Pewter base shadow, Deep charcoal shadow, Smokin' liner, Brow zings wax, Mini tweezers, Fluff shadow / hard angle brush.

NEW

LANCÔME

Lancôme Palette Absolute Seduction €40.00

The best of Lancôme Make-up in a unique exclusive palette. The ultimate gift and a must for travelling that includes Hypnôse mascara, Colour Focus eye shadow and Le Rouge Absolu lipstick.

NEW

SEKONDA

Sekonda Gents Rose Gold Chronograph Watch €70.00

Sekonda gents rose gold chronograph watch with silver white sunray dial. One second chronograph and water resistant to 50 metres. This watch is complemented with a brown padded leather strap. A classic watch with a trendy, modern twist. Guaranteed for two years.

極度乾燥(しなさい)
Superdry.

Superdry Sport Black & Orange Watch €45.00

Superdry Unisex Sports Watch. Black case with black plastic strap showing Superdry logo. Orange dial with black hands and numerals.

NEW

AVIATOR

Aviator Gents Pilot Chronograph Watch €90.00

Aviator Gents Tachymeter Pilot Watch. Solid stainless steel case, black chronograph dial with calendar and luminous hands. Rotating inner Tachymeter Bezel. Integrated black leather strap. Water resistant to 10ATM. Two year international warranty.

Travel Retail Exclusive

watches

SEKONDA

Sekonda Ladies quartz analogue two tone dress watch **€50.00**

A beautiful, two-tone, Sekonda ladies' quartz analogue stone set watch. White mother of pearl dial set with clear stones. Date feature, two-tone stainless steel bracelet and water resistant to 50 metres.

NEW

Sekonda Crystal Silicone Strap Ladies Watch **€32.00**

Sekonda ladies crystal Silicone strap watch. Features quartz movement. Stone set case and white silicone strap. Comes with a two year manufacturer's guarantee and gift box.

NEW

NEW

Seksy Ladies Black Sparkly Watch **€25.00**

Sekonda ladies quartz analogue fashion watch with stone set case. Features black patterned dial and black glitter strap. Guaranteed for two years.

SEKSY®
wrist wear by
SEKONDA

aeon

Aeon Red and Black Bead Charm Bracelet €20.00

Fashionable & exciting this silver plated bracelet carries brilliant black and red and silvery beads. Finished with a heart pendant it is a perfect accessory. Offered in a soft Organza bag fastened with Ribbon, it is nickel safe and guaranteed against defects in workmanship

NEW

pierre cardin

Triple Bangle Set €26.00

A set of three stunning bangles in 18ct gold, rose gold and rhodium plate. Each bangle is studded with cubic zirconia stones and has a pop open attachment for an easy fit. Nickel free, gift boxed and guaranteed for one year.

Bon Bon Sweetie Bracelet €30.00

A silver plated stretchy bracelet covered in mini rings and featuring a lovely heart charm. Nickel free, gift boxed and guaranteed for one year.

NEW

Carlo Giolliere

Three Tone Spike Necklace €29.00

A stunning necklace featuring different length bars in 18ct gold, rose gold and rhodium plate. Nickel free, gift boxed and guaranteed for one year.

gifts

NEW

Swarovski Pen Pearl White €17.00

A gorgeous pen in Pearl white. Filled with a sparkling crystals and bears the Swarovski logo. A must-have for one who writes with a flair!

SWAROVSKI

Barbie™

Barbie Fragrance Collection €15.00

Eau de Toilette 4 x 7ml

Barbie miniatures are a perfect gift for girls who want to enjoy all Barbie fragrances!

Travel Retail Exclusive

Three In One Electronic Game €15.00

Three cool games in one console; Space Attack, Soccer and Car Racing. Batteries included.

Biggles Bear €12.00

Biggles was a fictional pilot and adventurer created by the author Captain W.E. Johns. Our hero Biggles returns in 2010 as a bear for you to cuddle and encourage you to have "The Spirit of Adventure" that he enjoyed.

NEW

Surinam 737 - 300 Aircraft €15.00

Surinam A340 - 300 Aircraft €17.00

Air Surinam model aircrafts in scale 1:200. Subject to availability.

NEW

TELESUR

Keeping us in touch

Available onboard - TELESUR Simcard €10.00

snacks

Maltesers Bag
€3.50

M&M's Peanuts
€3.50

Pringles
Original or Sour Cream & Onion
€1.70

Duyvis Dry Roasted Peanuts €4.00

Johnnie Walker Blue Label
70cl €105.00

Johnnie Walker Red Label
100cl €19.00

Johnnie Walker Black Label
100cl €25.00

duty free

Marlboro Red
200 carton €32.00
400 carton €44.00

Marlboro Gold
200 carton €32.00
400 carton €44.00

CUSTOMER SERVICE

All products are subject to availability. Prices are correct at time of press. All products shown are not to scale. Returned goods or enquiries in this range should be addressed to customer services at:

Alpha In-flight Retail Customer Services
Building 319 World Freight Terminal. Manchester Airport M90 5EX

HOW DO I PAY

We accept Euros, Visa Credit cards and Euro Mastercard

Air Surinam onboard shopping is produced for Alpha Inflight Retail by Picot Limited, Aylesbury, Buckinghamshire HP20 1RE

Savannah
Hotel & Casino

**DISCOVER THE
WARM HOSPITALITY**

Adress : Anamoestraat 09
Phone : 597 459166 - 597 459168
Fax : 597 459177
www.pashainternational.com

De invloed van het Nederlands op Indiaanse talen

Naast Nederlands (de officiële taal) en het Sranantongo (lingua franca) worden in Suriname Sarnami-Hindi, Surinaams-Javaans en verschillende Marron en Inheemse talen gesproken. En dan zijn er ook de talen van arbeidsmigranten waaronder Chinezen, Libanezen, Brazilianen, Haitianen en Guyanezen.

The influence of Dutch on Amerindian languages

Next to Dutch (the official language) and Sranantongo (lingua franca), Surinamese Hindustani, Surinamese Javanese and various Maroon and native languages are spoken. And then there are the languages of migrant workers including Chinese, Lebanese, Brazilian, Haitians and Guyanese.

Voor al door de invloed van het Nederlands zijn veel van de taal en andere cultuurelementen van de indianen, tegenwoordig spreken we van Inheemsen, verloren gegaan. De circa 20.000 Surinaamse Inheemsen bestaan uit acht groepen die in totaal negen talen spreken. Het gaat om de Trio, Akuiyo, Wayana, Tunayana (ook wel genoemd Katwena), Mayana, Sikiyana, Karina (ook wel genoemd Caraïben) en Lokono (ook wel Arowakken genoemd). Alle de door deze groepen gesproken talen behoren tot de Caribische (Kalinya) of Arowakse taalfamilies.

De meeste indiaanse talen in Suriname worden niet of nauwelijks meer gesproken. Het verlaten van hun traditionele woongebieden, het Nederlandse taalonderwijs en de kerstening hebben in belangrijke mate eraan bijgedragen dat de oorspronkelijke taal steeds minder wordt gesproken. Volgens deskundigen heeft de Nederlandse taal een dominante

invloed gehad op het gebruik van hun talen; slechts enkele ouderen spreken die nog. Ook traditionele indiaanse namen zijn alleen nog bij ouderen in gebruik. Namen als Imenayare, Nyaknape, Weyu, Piyu, Sjanoh, Tawoli, Yanowanio zijn ingeruild voor Nederlandse namen zoals Willem, Albert, Hendrik, Mientje, Rosa, Anne, Marcel enz. Er is de laatste jaren echter een beweging op gang gekomen in de Inheemse samenleving om de eigen taal en cultuur in ere te herstellen.

Volgens de schrijver Willem Koning (Imenayare) zijn veel authentieke namen verloren gegaan, omdat bij registratie in de koloniale tijd de ambtenaar van de burgerlijke stand adviseerde de naam aan te passen aan de Nederlandse standaard. Men kon dus ook kiezen.

Mainly because of the influence of the Dutch language, many of the languages and cultural elements of the Amerindians, nowadays we call them Natives, have been lost. The approximate 20,000 Surinamese natives consist of eight groups that speak a total of nine languages. They are the Trio, Akiuyo, Wayana, Tunayana (also called Katwena), Mayana, Sikiyana, Karina (also called Carib) and Lokono (also called Arowaks). All the languages spoken by these groups belong to the Carib or Arowak language families.

Most of the Amerindian languages are hardly or not at all spoken in Suriname anymore. Leaving their traditional living areas, the Dutch language education and Christianization have contributed largely to the fact that the original language is progressively spoken less. According to experts the Dutch language has had a dominating influence on the usage of their languages; only a few elders still speak it.

Traditional Amerindian names are used only by the older generation. Names like Imenayare, Nyaknape, Weyu, Piyu, Sjanoh, Tawoli, Yanowanio have been exchanged for Dutch names like Willem, Albert, Hendrik, Mientje, Rosa, Anne, Marcel etc. These last years a movement occurred within the native society to reinstate their own language and culture.

In the view of writer Willem Koning (Imenayare) many authentic names have been lost because in colonial times the country clerk advised to adapt the name to the Dutch Standard. So a choice was available. Koning: "An uncle of mine told me that his grandfather had chosen the name Banda because in the office of the country clerk a map hung on the wall depicting the ten volcanic Banda islands in the Banda Sea and he liked the name. There is a whole Banda family now. My grandfather came from the village Poika or Akarani. He recalled that a friend of his, known earlier as Nyakuape, became village chief of another village under the Dutch sounding name of Jagendorst" (literally "hunting thirst").

Koning: "Een oom van mij vertelde dat zijn opa de naam Banda had gekozen, omdat er een landkaart aan de muur hing bij het registratie kantoor met de Banda-eilanden in de Indische oceaan en dat vond hij wel leuk. Nu heb je een hele familie Banda. Mijn opa was afkomstig van het dorp Poika of Akarani. Hij vertelde mij dat een vriend van hem, die hij vroeger kende als Nyakuape, later dorpsheer van een ander dorp was geworden onder de naam Jangendorst".

Trio en Wayana verdwijnen langzaam

De taaldeskundige dr. Eithne Carlin, die ook onderzoek in Suriname heeft gedaan, zegt in zijn publicatie "Talen en culturen van Indiaans Amerika," dat de indiaanse taal heel veel begrippen heeft, die rechtstreeks te maken hebben met hun gevoel en emotie voor hun natuurlijke omgeving. "Dit zullen ze in een andere taal niet terugkrijgen. Dus het veranderen van hun taal betekent eveneens het veranderen van hun cultuurbelevens".

Over het langzaam verdwijnen van de talen van de Trio en Wayana indianen schrijft dr. Carlin: "Het Trio is een kleine bedreigde taal die gesproken wordt door ca. 2000 sprekers in het tropische regenwoud aan weerszijden van de Surinaams-Braziliaanse grens. Het is dan ook de meest gesproken inheemse taal in Suriname. De taal van de Trio hoort bij de Caribische taalfamilie, een van de grootste taalfamilies van Zuid-Amerika. Van de ongeveer 60 talen van deze familie zijn er nu nog maar 20 over, die door meestal kleine groepen mensen gesproken worden.

Het Wayana als taal is onderdeel van de Caribische taalfamilie. Deze bestond uit 39-60 talen uit Zuid-Amerika, die gesproken werden van de Colombiaanse Andes tot in Brazilië en de Guyana's. Veel van deze talen zijn echter al uitgestorven. Wayana wordt vandaag de dag nog gesproken door ongeveer 1000-1500 mensen. Hiervan leven er ongeveer 450 in Suriname. De Wayana beschikken over een rijke mondelinge traditie, vervat in vele vormen zoals verhalen, mythen en liederen over geesten. Hoewel de Tunayana en Katwena een van de grotere groepen in het dorp Kwamalasamutu zijn, wordt hun oorspronkelijke taal, het Tunayana-Katwena, nog maar door een klein aantal mensen actief gesproken, met name door de oudere generatie boven de 50 jaar.

Het is dus een taal die in de komende jaren zal verdwijnen als de oudere generatie er niet meer is. De middelste generatie begrijpt hun ouders nog wel, maar spreekt zelf Waiwai, de gezamenlijke taal van alle Waiwai-groepen waarin de bijzonderheden van het Tunayana-Katwena niet zijn opgenomen. Ook wordt de taal in de context van dit multi-etnische dorp niet meer aan de jongeren doorgegeven, die in plaats daarvan alleen het Trio en soms nog het Waiwai leren. Het taalsterven op aarde is de afgelopen vijftig jaar zorgwekkend toegenomen en zal in de toekomst alleen nog maar versnellen. Als talen uitsterven en mensen naar een andere taal overstappen, gaat niet alleen een grote rijkdom aan taaldiversiteit verloren (vergelijkbaar met het verlies van biodiversiteit bij dieren en planten), maar ook de kennis en de orale tradities die aan die taal zijn verbonden en die dus een belangrijk onderdeel zijn van het cultureel erfgoed en van de identiteit. Als er ook maar één taal verdwijnt, verslechtert onze kennis van de rijkdom van cultuur aanzienlijk".

Trio and Wayana disappear slowly

Language expert Dr Eithne Carlin, who has also done research in Suriname, says in his publication "Talen en culturen van Indiaans Amerika" (Languages and cultures of Indian America), that the Amerindian language contains many notions related directly to their feeling and emotion for their natural environment. "They will not regain this from another language. So changing their language means also changing their cultural experience".

About the slow disappearance of the Trio and Wayana languages Dr. Carlin writes: "The Trio is a small endangered language spoken by approximately 2000 speakers in the tropical rain forest on both sides of the Surinamese-Brazilian border. It is the most widely spoken native language in Suriname. The Trio language belongs to the Caribbean language family, one of the largest language families in South America. From the original 60 languages in this family only 20 remain, spoken mostly by small groups of people.

The Wayana as language is part of the Caribbean language family. It consisted of 39-60 languages from South-America, spoken from the Colombian Andes to Brazil and the Guiana's. Many of these languages however have become extinct. Nowadays Wayana is still spoken by approximately 1000 to 1500 people. Around 450 of those live in Suriname.

The Wayana have a rich oral tradition, contained in many forms like stories, myths and songs about spirits. Although the Tunayana and Katwena are one of the larger groups in the village of Kwamalasamutu, their original language, the Tunayana-Katwena is actively spoken by only a small number of people, which is the older generation above 50 years.

So it is a language that will disappear in the coming years when the older generation is gone. The middle generation still understands their parents but speaks Waiwai itself, the common language of all Waiwai groups that does not contain the Tunayana-Katwena particulars. Against the background of this multi-ethnic village the language is not passed on to the youngsters which instead learn Trio and sometimes Waiwai.

Language extinction on earth has increased at an alarming rate during the past fifty years and can only increase. When languages become extinct and people switch to another language, not only a rich language diversity is lost (comparable to the loss in ecological diversity for animals and plants), but also the knowledge and oral traditions linked to the language which are an important part of the cultural heritage and identity. If only one language becomes extinct, our knowledge of the cultural riches deteriorates substantially. ➤

Residence Inn Hotel
Archerie

S. P. Thompson Jr.
Tel: 597 210000
Fax: 597 210004
Email: spt@res.com

Arlene Chapman J.
Tel: 597 472281
Fax: 597 404411
Email: arlene@res.com

www.residenceinn.com

Residence Inn Hotel
Paramaribo

Hotels with excellent service

De SLM Infolijn 433111 / 494185
Dagelijks voor actuele vluchtinformatie
SMS AMS naar 08783111 op maandag,
woensdag, vrijdag en zondag voor informatie
van de SLM vluchten uit en naar Amsterdam

In Suriname call 433111 / 494185 for daily
updates of flight information
TEXT AMS to 8783111 on monday,
wednesday, friday and sunday for
information of the flights to
and from Amsterdam

Janelle's
SHOES 'N BAGS

Simply
Irresistible ...

KEIZERSTRAAT 198-200 WWW.JANELLESHOES.COM

Column

Henk Hendriks (1946) is freelance journalist in Suriname. Deed hier in 1969 gedurende een half jaar onderzoek voor zijn studie sociologie. Bekleedde in de jaren '70 en '80 beleidsfuncties in het kader van de vestiging van Surinamers in Nederland. Werkte van 1987 tot 2008 als Suriname specialist voor Radio Nederland Wereldroep.

Henk Hendriks (1946) is freelance journalist in Suriname. Did a half year of research in 1969 for his sociology study. Held in the seventies and eighties management functions within the scope of Surinamers settling in the Netherlands. Worked for Radio Netherlands World service (RNW) from 1987 to 2008 as the Suriname specialist.

Vreemd

De Commissaris Robles Weg op Blauwgrond is prachtig geasfalteerd. Trouwens alle straten in de wijk zijn flink onder handen genomen. En ook cultureel is er een omslag gemaakt. De bewoners hebben afscheid genomen van 'de drempel'. In plaats daarvan staat nu op sommige plaatsen een bordje met de tekst Plateau. Het verschil met drempel is dat bij plateau sprake is van een langere heuvel die zich over het hele kruispunt uitstrekt. Merkwaardig genoeg heet dit nieuwe verkeersfenomeen elders in Paramaribo nog gewoon drempel. Tot nu toe heeft niemand mij kunnen uitleggen waarom juist Blauwgrond is uitgekozen als symbool voor de nieuwe vriendschapsbanden met buurland Frankrijk.

De twee jonge Amerikaanse evangelisten op de fiets hadden het al helemaal niet begrepen. In de Louis Goveiastraat knalden ze in volle vaart tegen 'het plateau'. Want dat woord kenden ze nog niet. En zeker niet met deze onheilspellende betekenis. 't Is ook een raadsel waarom die lui altijd zo dicht op elkaar rijden. Maar gelukkig, ze hadden een helm op. En dat is op zichzelf al een positief teken. Ook zij vinden blijkbaar dat er grenzen zijn aan de voorzienigheid. Behalve een

fietshelm droegen ze een stropdas en een wit overhemd. Hun fietsen daarentegen waren oud en versleten. Dat was maar goed ook. Aardige jongens die Amerikanen. En zo bescheiden.

Nee, dan de Nederlanders. Die pakken het heel anders aan. Ze laten luidkeels merken dat de bami en de saoto op Blauwgrond hen uitstekend smaakt. Suriname is immers genieten. Het land voelt nog steeds als een stukje Nederland, al staat het nieuws uit Suriname al lang niet meer op de binnenlandpagina van de Nederlandse kranten. Suriname is een feest van herkenning in een tropische verpakking. Daar wordt je als Nederlander intens gelukkig van. En het leukste is: Nederlands is nog altijd de eerste taal. Dat lijkt wel vreemd, zo ver weg van de Noordzee, maar het is natuurlijk tegelijkertijd vrij logisch. Want wat zou het alternatief moeten zijn? Sranan? Sarnami? Chinees? Nee, alle zogeheten domeintalen zouden nooit de eerste taal kunnen worden. Behalve misschien het Sranan. Maar die poging loopt vast in een hopeloze strijd over spelling en grammatica. Want iedereen spreekt en schrijft z'n eigen Sranan. En zo hoort het ook. Dus is het Nederlands maar gebleven. In afwachting misschien van het Spaans, het Engels of het Portugees.

Het Nederlands in Suriname heeft ook een eigen ontwikkeling doorgemaakt, met eigen verbale versieringen en literaire hoogstandjes.

Het Surinaams-Nederlands is rijk en humoristisch. Maar op sommige plaatsen bleef de taal stilstaan. Vooral in de ambtenarij. Ambtelijk proza is sowieso anders, maar in Suriname kunnen we er ook wat van. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken schrijft bijvoorbeeld: "U wordt wederom in de mogelijkheid gesteld om een nieuw paspoort te mogen ontvangen van staatswege, onder aantekening dat bij het in ongerede raken hiervan u geen inkorting verleend zal worden voor de periode, welke de geldigheidsduur van dit nieuwe paspoort bestrijkt" Het Nederlands is hier niet de vreemde, maar de vervreemde taal. Dit gebeurt wel vaker: met dure woorden oorvrijen uitdelen.

Misschien wilden die arme Amerikanen ons dat geduldig en bescheiden komen vertellen, maar ze klapten voortijdig tegen het asfalt van Blauwgrond. Ze moeten ook niet meer van die jonge jongens sturen. Voorlopig gaan we daarom gewoon op de oude voet verder. Vroeger zei men: "de Hindoestanen hebben het land" Daarna waren het de Chinezen. Nu hoor je hier en daar: "de Brazilianen hebben het land". Maar op Blauwgrond weten ze het nu al zeker: "De Fransen hebben het land". ➤

Strange

The Commissaris Robles Weg Street has been asphalted splendidly. As a matter of fact all the streets in the neighborhood have been taken care of. Culturally a change occurred as well. The local residents have taken leave of the speed bump. In its place there are now signs carrying the text Plateau. The difference with the speed bump is that the plateau stretches across the whole of the intersection. Strangely enough this new traffic phenomenon is still called speed bump in the remainder of Paramaribo. Until now nobody has been able to explain to me why the Blauwgrond suburb has been chosen as symbol for the new friendly relationship with neighboring country France.

The two young American evangelists on their bicycles had not understood it either. In the Louis Goveiastraat Street they bumped at full speed against the 'plateau'. They did not know the word yet, and certainly not with this ominous meaning. It is still a mystery why they ride so close together anyway. Fortunately they were wearing a helmet. And that in itself is a positive sign. Even they think that there must be limits

to the divine providence. Apart from the helmet they wore white shirts and a tie. Their bikes on the other hand were old and worn. And a good thing too it was. Nice people those Americans. And unpretentious as well.

And now for the Dutch. They are quite different. In a loud voice they let it known that the bami and saoto dishes are delicious. After all, Suriname means enjoying yourself. The country still feels as being part of The Netherlands, even if the Suriname news is not part anymore of the national news pages in the Dutch papers. Suriname is a recognition party in a tropical wrapping. And as a Dutchmen this makes you intensely happy. And the nice thing is: Dutch is still the first language. This might seem odd, so far away from the North Sea, but is logical at the same time. What should be the alternative? Sranan (Surinam language)? Suriname Hindustani? Chinese? All the so called regional languages could never become the first language. Except maybe for the Sranan. Except that the attempt gets bogged down in a hopeless struggle over spelling and grammar. About everybody speaks and writes his own Sranan. And that is the way it should be. So the Dutch remained. Maybe in anticipation of the Spanish, the English or the Portuguese.

The Dutch in Suriname also knew its own development with verbal embellishments and literary fireworks. The Surinamese Dutch is rich and humorous.

In some places though the language stagnated. Especially in the officialdom. Official prose is different anyhow, and in Suriname this is surely the case. The ministry of the interior for instance writes: You are again given the opportunity of receiving a new passport on behalf of the State, under notification that the missing thereof will not entitle you to a reduction for the period covering the period of validity of this new passport". Dutch is here not the strange, but the estranged language. This happens often enough: big words to give you a cuff on the ears.

Maybe those poor Americans wanted to explain this to us patiently and discreetly but they prematurely hit the asphalt of Blauwgrond. They should not keep on sending those youngsters anymore. In the meantime we continue the old-fashioned way. In the past you heard people say: "the country belongs to the Hindustani. Then it was the Chinese. Nowadays you can hear: "the country belongs to the Brazilians". But at Blauwgrond they now know for sure: "The country belongs to the French". ➤

Fransen, Engelsen, Hollanders, Portugezen, Duitsers, Joden, niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde, hebben alle, als elkaar beconcurrerende kolonisten, mee gesponnen aan de etnische lappendeken die wij kennen als Suriname. Dat ook Schotten een duit in dit zakje hebben gedaan weten echter slechts weinigen. En toch hebben Schotten, met hun spreekwoordelijke zuinigheid, ook hun bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van Suriname. Niet in kilt, en niet met doedelzak, de stereotype beeldvorming van de Schot. Althans daar is geen bewijs voor gevonden.

Tijdens het Engels tussenbestuur in Suriname (1804 – 1816) streek een groep inwoners van Schotland hier neer. Dat gebeurde in het kader van een stimuleringsprogramma van de Engelse regering die haar onderdanen, onder wie ook Schotten, aanmoedigde om te emigreren naar gebiedsdelen overzee, waaronder Suriname. Als stimulans kregen zij plantages en slaven. De emigratie van Schotten naar Suriname werd extra bevorderd door de zogenaamde *clearances* die sinds 1760 plaatsvonden. Die *clearances* hielden in dat waar land in de Schotse hooglanden kon worden gebruikt om schapen te laten grazen, de mensen moesten verdwijnen.

Zonder doedelzak en kilt?: Schotten in Suriname

In eerste instantie met een financiële tegemoetkoming, maar in latere jaren zelfs met geweld. Aansporing genoeg dus voor een groep die aan het begin van de 19e eeuw ervoor koos om naar Suriname te komen. Ze vestigden zich in het district Coronie.

De eerste plantages die door de Schotten werden gesticht dateren uit 1808 en werden vooral met katoen bebouwd. Maar ook een bloeiende koffiecultuur kwam tot stand. Met recht kan worden gesteld dat de districten Coronie en Nickerie in deze periode, begin 19e eeuw, tot ontwikkeling werden gebracht met kapitaal uit Engeland en Schotland. De plaatsnamen in Coronie zijn bijna allemaal van Engelse of Schotse oorsprong. De kolonisten die naar dat gebied trokken om plantages aan te leggen, gaven aan hun plantages voor het merendeel Engelse namen, namen zoals bijvoorbeeld Totness, Inverness, Hamilton, Friendship, Burnside.

Ook vinden we in Coronie plaatsen met een Bijbelse naam, bijvoorbeeld Salem, waar de

Evangelische Broeder Gemeente vanaf het midden van de 19e eeuw een zendingspost vestigde. Te Salem staan nog altijd een belangrijke kerk en een school van de Hernhutters.

In de loop van de 18e eeuw en 19e eeuw gingen de plantages in andere districten steeds minder winst maken. Dit had twee oorzaken. De eerste was dat in de 18e eeuw steeds meer plantages in handen kwamen van eigenaren die zelf niet in Suriname woonden, maar hoofdzakelijk in de 'Bataafsche Republiek'. De Bataafse Republiek (1795–1801) was een republiek die het grootste gedeelte van het huidige Nederland omvatte. De republiek was gevormd naar voorbeeld en met militaire steun van de Franse Republiek, waarvan de Bataafse Republiek een bondgenoot en de facto een vazalstaat was. Deze steun werd duur betaald: de Republiek moest tientallen miljoenen guldens betalen voor de Franse troepen die in Nederland gelegerd werden (Verdrag van Den Haag). Ook later bleek de 'coalitie' met Frankrijk nogal eenzijdig.

Without kilts or bagpipes?: Scots in Suriname

French, English, Dutch, Portuguese, Germans, Jews, not necessarily in that order, all have helped as competing colonists to weave the ethnic patchwork we know as Suriname. Few would know that the Scots made a contribution as well. Still, the Scots and their proverbial thrift contributed to the development of Suriname. Not dressed in kilt or with bagpipes, the stereotype image of the Scot. At least no proof was ever found for it.

During the English intermediate administration in Suriname (1804 – 1816) a group of Scottish people arrived here. This emigration took place within the scope of a stimulation program from the English government which encouraged its citizens, Scottish among them, to emigrate to overseas dependencies, including Suriname. As an incentive they were given plantations and slaves. The emigration of Scottish to Suriname was further encouraged by the so called clearances that were in effect since 1760. The clearances implied that on land in the Scottish Highlands which could be utilized for grazing sheep, people had to move elsewhere. In first instance with a financial compensation, but in later years even by force. This was enough of an incentive for a group that chose to come to Suriname in the beginning of the 19th century. They settled in the district of Coronie. The first plantations established by the Scottish date back to 1808 and produced cotton primarily. But a flourishing coffee culture was achieved as well.

It can be justifiably stated that the districts of Coronie and Nickerie were, in the beginning of the 19th century, developed with capital from England and Scotland.

Almost all place names in Coronie are of English or Scottish origin.

The settlers who established plantations in that region mostly gave English names to their plantations, names like Totness, Inverness, Hamilton, Friendship, Burnside for instance.

In Coronie we also find places with a biblical name, e.g. Salem where the Evangelical Brother Congregation established a missionary post from the middle of the 19th century. At Salem there is still an important church and a school from the Moravians.

In the course of the 18th and 19th century plantations in other districts were making progressively less money. There were two reasons for this. The first was that in the 18th century more and more plantations were the property of owners that did not live in Suriname, but primarily in the 'Batavian Republic'. The Batavian Republic (1795-1801) was a republic that included the largest part of

the actual Netherlands. The republic was formed after and with military support from France whereby the Batavian Republic was an ally and in fact a satellite state. But this assistance was very expensive: yearly the Republic had to pay tens of millions of guilders for the French troops stationed in Holland (Treaty of The Hague). Later on the coalition with France appeared rather one-sided. In their wars against the English and the ensuing peace negotiations the French were all too eager, in exchange for promises by the English, to relinquish Dutch colonies.

In the meantime plantation owners had made so much money that they had returned to The Netherlands. They left the plantation work to directors in salaried employment. The profit made by the plantation went directly to the plantation owner in Holland.

Since the officers received their salary anyway they missed the urge to work hard. Because of the absenteeism of the owners the plantations deteriorated with lower production and revenues as a direct consequence. A second reason for the decline of the plantations was an issue primarily in the 19th century. It all started when Napoleon Bonaparte, having conquered large parts of Europe and as an opponent of slavery forbade the import of cane sugar from the Caribbean and had it replaced by the planting of sugar beets in Europe. This sugar was cheaper than the cane sugar from Suriname.

The competition from other colonies played a role as well, as a result of which the demand for Surinamese cane sugar and other products decreased.

In 1863, at the abolition of slavery, plantations had predominantly English and Scottish owners.

Other than the absent Dutch plantation owners the Scottish put into practice the adage *the master's eye makes the horse fat*. And besides they acted cost-consciously. That is where the proverbial Scottish thrift came into play. Act cost-consciously implied that their thinking and their acting were focused on an optimal usage of time, money and other means. They were budget-conscious and saw to it that no overspending took place.

In hun strijd tegen de Engelsen en bij daarop volgende vredesonderhandelingen waren de Fransen maar al te graag bereid om in ruil voor toezeggingen van Engeland Nederlandse koloniën af te staan.

De plantagehouders hadden inmiddels zoveel geld verdiend dat zij terug waren gekeerd naar Nederland. Het werk op de plantages lieten ze over aan directeuren in loondienst.

De winst die de plantage maakte ging regelrecht naar de plantage-eigenaar in Holland. Aangezien de officieren hun loon toch wel kregen misten zij de drang om hard te werken. Door het absenteïsme van de eigenaren raakten de plantages in verval, met afnemende productie en inkomsten tot gevolg.

Een tweede oorzaak voor de achteruitgang van de plantages speelde vooral in de 19e eeuw. Het begon ermee dat Napoleon Bonaparte, die toen grote delen van Europa onder Franse invloed had gebracht, als tegenstander van de slavernij de aanvoer van rietsuiker uit het Caribisch gebied verbood en liet vervangen door de aanplant van suikerbieten in Europa. Deze suiker was goedkoper dan de rietsuiker uit Suriname. Ook de concurrentie vanuit andere koloniën speelde hierin mee, waardoor de vraag naar de Surinaamse rietsuiker en andere producten teruggliep.

In 1863, bij de afschaffing van de slavernij, hadden de plantages overwegend Engelse en Schotse eigenaren. Anders dan de absente Hollandse plantage-eigenaren brachten de Schotten het adagium *het oog van de meester maakt het paard vet* in praktijk. Ze handelden bovendien kostenbewust. Daar kwam wellicht de spreekwoordelijke Schotse zuinigheid om de hoek kijken. Kostenbewust handelen hield in dat ze in hun denken én hun doen gericht waren op een optimaal gebruik van tijd, geld en andere middelen. Ze waren zich bewust van het budget of de (project)begroting en hielden in de gaten dat er geen kostenoverschrijding ontstond. Ze hadden oog voor financiële consequenties en probeerden daar waar mogelijk kosten te beperken. Ze keken op een zakelijke manier naar de inzet van mensen en middelen; wogen kosten en opbrengsten goed tegen elkaar af; gingen in hun werk zuinig om met materialen en hulpmiddelen en zochten continu naar nieuwe, slimme werkwijzen om kosten te beperken.

Hoe groot de groep Schotten was die voet aan wal zette in Suriname is niet precies bekend. Wel is bekend dat een van hun nazaten, Grace Schneiders-Howard, het heeft gebracht tot het eerste vrouwelijk lid van de Staten van Suriname, het Parlement van Suriname, voorloper van de huidige De Nationale Assemblée. 🇳🇱

They had an eye for financial consequences and tried to limit costs where possible. They looked in a businesslike way at the commitment of people and means; balanced costs and returns well against each other, used materials and tools sparingly and continuously looked for new, smart working procedures to limit costs.

The size of the group of Scots that settled in Suriname is not known precisely. What is well known is the fact that one of their descendants, Grace Schneiders-Howard, made it to the first female member of the States General of Suriname, Suriname's parliament, forerunner of the actual National Assembly. 🇳🇱

...Totness, Inverness,
Hamilton, Friendship,
Burnside... 🗣️

Oude cocosplantage in het district Coronie
Old coconut plantation in the Coronie district

Rosita Leeßlang

De onuitwisbare voetafdruk van de Fransen

De Fransen hebben in het midden van 17e eeuw, einde van de 18e eeuw, tot zelfs in de beginjaren van de 19e eeuw, direct en indirect veel invloed gehad op het reilen en zeilen in het toenmalig wingewest Suriname.

In de jaren 1624 tot circa 1650, zijn ze verantwoordelijk geweest voor een periode van bloei in dit land aan de Wilde Kust. Dat was te danken aan hun zeer energieke inzet, vooral in de koffiecultuur die zij hier introduceerden. Uit literatuuronderzoek blijkt dat de eerste grote groep Fransen al in 1626 neerstreek aan de rivier Conanam. Maar die nederzetting was geen lang leven beschoren, omdat ze heel gauw door de Indianen werden verdreven. In 1640 probeerden ze het opnieuw, deze keer waarschijnlijk vanuit Cayenne, en vestigden zich aan de Surinamerivier. Volgens de geschiedschrijving was het deze groep die de eerste steen legde voor de bouw van een vesting, op de plek van een oude Indiaanse nederzetting, dezelfde locatie van het latere, en huidige, Fort Zeelandia.

De opgegeven jaartallen 1624 en 1626 lijken anachronistisch, maar 1624 lijkt aannemelijker, omdat dat het jaar van de vestiging van een handelspost in het Indiaans dorp Parmurbo moet zijn geweest. Wat daarna volgt is geschiedenis.

De Fransen hebben, hoewel zij als kolonisator in vergelijking met de Engelsen en de Hollanders, het kortst de scepter hebben gezwaaid in Suriname, een onuitwisbare *footprint* achtergelaten. Die voetafdruk is nog steeds zeer duidelijk zichtbaar en zal dat wel blijven.

Fort Zeelandia

The indelible footprint of the French

From the middle of the 17th century until the end of the eighteenth, even until the beginning years of the 19th century, the French had directly and indirectly much influence at the time on the life of conquered Suriname.

In the years from 1624 until about 1650 they were responsible for a flourishing period in this country along the Wild Coast. The reason was their unrelenting and energetic efforts especially in the coffee cultivation which they introduced here. From literature research it appears that the first group of French settled in 1626 along the Conanam River. But unfortunately the

settlement was only granted a short life since they were quickly chased away by the Amerindians. In 1640 they tried again, this time from Cayenne probably and settled along the Suriname River. According to historical records it was this group that laid the foundation stone for the construction of a stronghold at the place of an old Amerindian settlement, the same location of the later and actual Fort Zeelandia.

The mentioned dates, 1624 and 1626 seem anachronistic, but 1624 seems more plausible, since this was the year a trading post must have been established in the Amerindian village of Parmurbo. What followed is history.

Although the French ruled as a colonizer only for a short time in Suriname compared to the English and the Dutch, they have left an indelible footprint. This footprint is still clearly visible and will probably stay that way. During the course of this story it will appear that the French on different levels, in all parts of the country have contributed to the development of Suriname as we now it presently.

TeleG. Roaming

U bent op reis.

**Met TeleG.,
bijna overal bereikbaar**

- ➔ **Selecteer " Network Selection "**
- ➔ **Selecteer " Manual "**
- ➔ **Selecteer het netwerk
waarop u wilt roamen**

Voor het bellen toets in:
+ daarna de landencode
gevolgd door het telefoonnummer.

USA/Trinidad:
GSM1900/GSM850 MHz toestel

www.teleg.sr

TeleG.
IT'S YOURS

Gaandeweg dit relaas zal blijken dat de Fransen op verschillende niveaus, in alle delen van het land hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het Suriname dat wij nu kennen.

De Franse namen van plantages geven duidelijk aan wie de eigenaren waren. In 1683 waren er ongeveer 50, de meesten voor suiker en katoen. Maar binnen drie jaar waren het er al 130. In de 17e eeuw ontstonden er plantages als Calison, Tisson, Faux, La Croix, L'Isle de Vaux, Mitrie, Bouvet, Pichot, Breton, Nepveu, enzovoorts. De plantages die in de 18e eeuw ontstonden droegen namen als De la Bassecour, Jacques Baulé, Cuvillier en Jean Tourton. Deze laatste was directeur van de Sociëteit van Suriname, die de plantage Tourtonne aanlegde.

Behalve onder de rook van het toenmalige Paramaribo, legden de Fransen ook plantages aan langs de Suriname-, de Commewijne-, de Cottica- en de Pararivier. Die in de omgeving van Paramaribo kregen namen als La Providence, La Simplicité, La Recontre, Châtillon, Ma Retraite, Tout-lui-faut, Peu-et-Content, Bel a Soir, Gage d'Amour, La Jalousie, Mon Trésor en Bellevue. Het was waarschijnlijk hun vasthoudendheid, maar meer nog hun technische bekwaamheden en goede eigenschappen die de Fransen deed belanden in de leiding van het land.

Ze klommen op tot bestuursambtenaar, maar ook tot de hoogste rangen in de leiding, zoals gouverneur François Anthony de Rayneval, Jean Coutier, de broers De Cheusses (J.H.A. de Cheusses legde de eerste steen voor Fort Nieuw Amsterdam) en Wigbold Crommelin (geboren in Haarlem, maar uit Franse vluchtelingenouders). Ook Jan Nepveu (Gouverneur-Generaal a.i. van 1768- 1770 en van 1770-1779 Gouverneur-Generaal) had Frans bloed, hoewel hij in Amsterdam werd geboren. Zijn grootouders waren Aubin Nepveu en Anne Baron, die bij de opheffing van het Edict van Nantes in oktober 1685 (formeel het Edict van Fontainebleau), naar Nederland waren uitgeweken. Het zijn slechts enkele namen die herinneren aan de fysieke aanwezigheid van Fransen hier, die blij geven van hun directe invloed. Dat hun indirecte invloed een veel en veel grotere impact heeft gehad, ontgaat vrijwel iedereen. Dit klemte te meer omdat wij de nalatenschap van de Fransen als vanzelfsprekend zijn gaan beschouwen. Maar niets is minder waar.

In een ander artikel heeft u kunnen lezen over het Kamp Copieweg, waar in Suriname wonende Duitsers werden geïnterneerd, omdat Nederland in oorlog was met Duitsland. Dat was in de Tweede Wereldoorlog. En omdat Suriname deel uitmaakte van het Koninkrijk der Nederlanden, was ook Suriname in oorlog met Duitsland. Dientengevolge waren alle maatregelen die de Duitse bezetters in Nederland namen, hier ook van kracht. Hitler noemde Nederland een 'verwant broedervolk'.

Zo was dat ook tijdens de Franse bezetting van Nederland van 1795-1813. In dit tijdvak, ook wel de Frans-Bataafse tijd genoemd, was Nederland een vazalstaat van Frankrijk en vanaf 1810 een onderdeel van Frankrijk. De Franse overheersing heeft heel veel veranderd in Nederland (en Suriname) en in de rest van Europa. Elke dag hebben wij nog te maken met

veel van de veranderingen die tijdens het Franse bewind zijn ingevoerd. Zo is de Nederlandse grondwet grotendeels gebaseerd op de in 1810 ingevoerde code Napoleon of Code Civil. De Code Napoleon was een nieuwe grondwet, waarin onder andere werd vastgesteld dat ieder mens gelijkwaardig is voor de wet en waarin bepaald werd dat mensen niet meer gevangen gezet konden worden zonder dat er eerst een rechtszaak is geweest. Dit zijn ook nu nog de basisprincipes van onze huidige grondwet.

We kunnen kort zijn: als Napoleon Bonaparte (1769-1821) niet had geleefd, hadden we nu waarschijnlijk geen achternaam gehad. Toen iedereen in Nederland (en dus ook in Suriname) een achternaam moest bedenken, dachten veel mensen dat die achternamen maar iets tijdelijks waren. Daarom gaven ze vreemde achternamen op als Naaktgeboren, Van der Wal, Spring in het Veld, Appel, Koopman en dergelijke.

Jammer genoeg voor hen werden die achternamen maar al te graag overgenomen. De mensen werden ook meteen geregistreerd. Er werd voor het eerst een uitgebreid bevolkingsregister opgezet wat voor de administratie natuurlijk heel handig was. Elk huis heeft sinds de Franse tijd een huisnummer. Ook dit is ingevoerd door Napoleon. Bovendien werden alle huizen, en ander onroerend goed, geregistreerd in het Kadaster (rijksregister van onroerende goederen). Veel belastingen die we nu hebben, stammen uit 1805. Zo moeten we in Suriname belasting betalen op sterke drank en moeten we betalen om ergens patent op aan te vragen.

Kerk en Staat zijn tijdens de Franse overheersing gescheiden. Er was dus geen staatsgodsdienst meer en de staat had niets meer te zeggen over de kerk. Dit is tegenwoordig ook nog zo. Misschien zouden staat en kerk ook zonder de Franse overheersing zijn gescheiden, maar dan waarschijnlijk wel een stuk later. Toen Napoleon een groot deel van Europa veroverd had, voerde hij in de bezette landen het metriek stelsel in. Dit stelsel

wordt tegenwoordig nog steeds gebruikt en houdt in dat we wegen in kilo's en meten in meters.

Het onderwijs zoals wij dat nu kennen, heeft zijn wortels in de Franse tijd. Zo is het klassikaal lesgeven zoals wij dat nu kennen ontstaan in 1801, toen de eerste landelijke onderwijswet (in Nederland) van kracht werd. In 1806 werd er onderscheid gemaakt tussen openbare en bijzondere scholen. Dit onderscheid bestaat nog steeds. Ons rechtssysteem, dat is onderverdeeld in twee kantongerechten en het Hof van Justitie, is ook gedeeltelijk ontworpen door Napoleon.

Dat is de voetafdruk die de Fransen in Suriname hebben achtergelaten. Een voetafdruk die dieper is dan die van de Engelsen met hun wegverkeer dat links houdt, dieper dan die van de Duitsers met hun Hernhutters en dieper zelfs dan die van de Hollanders, die zelf de basis van hun huidige maatschappij hebben zien leggen door een Fransman, ene Napoleon Bonaparte. ➤

Bronnen: De West Indische Gids
members.home.nl/pfransetijd

The French names of plantations clearly indicated who the owners were. In 1683 there were about 50, most of them for sugar and cotton. But within a span of 3 years it had become 130. In the 17th century plantations like Calison, Tisson, Faux, La Croix. L'isle de Vaux, Mitrie, Bouvet, Pichot, Breton, Nepveu, etc. were established. Plantations from the 18th century carried names like De la Bassecour, Jacques Baulé, Cuvillier and Jean Tourton. The latter was director of the Society of Suriname which established the plantation Tourtonne. Apart from the then Paramaribo region, the French also established plantations along the Suriname-, Commewijne-, Cottica- and Para Rivers. Those in the Paramaribo region received names like La Providence, La Simplicité. La Rencontre, Châtillon, Ma Retraite, Tout-lui-faut, Peu-et-Content, Bel a Soir, Gage d'Amour, La Jalousie, Mon Trésor and Bellevue. It was probably their tenacity, but even more their technical expertise and good qualities that landed them in the leadership of the country. They moved up not only to administrator but to the highest ranks of the leadership, like governor François Anthony de Rayneval, Jean Coutier, the brothers De Cheusses (J.H.A. de Cheusses laid the foundation stone for the Fort Nieuw Amsterdam) and Wigbold Crommelin (born in Haarlem but from French fugitive parents).

Jean Nepveu (interim Governor General from 1768 to 1770 and Governor General from 1770 to 1779) was of French descent although he was born in Amsterdam. His grandparents were Aubin Nepveu and Anne Baron whom at the abolition of the Edict of Nantes in October 1865 (formally the Edict of Fontainebleau) moved to The Netherlands. They are just but a few names that remind us of the physical presence of the French here, showing their direct influence. Almost everyone fails to notice that their indirect influence had a much greater impact. This is even more galling as we have started to consider the inheritance of the French as self-evident. But nothing is further from the truth.

In another article you have been able to read about Camp Copieweg, where Germans living in Suriname were interned because The Netherlands was at war with Germany. This was during WWII. And because Suriname was part of the Kingdom of The Netherlands, it was at war with Germany as well. Consequently all measures taken by the German occupying forces in The Netherlands were in force here as well. Hitler called The Netherlands a 'kindred brother people'.

This is how it was during the French occupation of The Netherlands between 1795 and 1813. In this era, also called the French-Batavian time, The Netherlands was a vassal of France and from 1810 on a part of France. The French domination has changed quite a lot in The Netherlands (and Suriname) and in the rest of Europe. Every day we are still confronted with these changes brought about during the French rule. The Dutch constitution is mainly based on the Code Napoleon or Code Civil introduced in 1810.

The Code Napoleon was a new constitution where among others it was determined that every individual is equal before the law and where it was stipulated that people could not be imprisoned before a matter was taken to court. These are the basic principles of our present constitution. We can make it short: if Napoleon Bonaparte (1769 – 1821) had not lived we might not have a last name. When everybody in The Netherlands (and therefore in Suriname as well) had to think about a last name, many people thought it was something temporary. So strange names like “Born naked, From the shore, Jump in the field, Apple, Merchant and similar ones were given.

Unfortunately for them these surnames were gladly adopted. At the same time people were registered. For the first time an elaborate municipal register was set up. For the administration this was very handy. Since the French time every house has a house number as well. That also has been introduced by Napoleon. Additionally all the houses and other real estate are registered in the land registry.

Many taxes we now have date back to 1805. So in Suriname we have to pay taxes on alcoholic beverages and we have to pay when asking for a patent. The Church and the State were separated during the French domination. So there was no state religion anymore and the State had no power over the Church. This is still the case. Maybe the state and the church would have been separated without the French domination but it would probably have happened much later.

When Napoleon had conquered a great deal of Europe he introduced the metric system in the occupied countries. This system is still used nowadays and makes that we now weigh in kilo's and measure in meters. The education system as we now know had its roots in the French period. Class teaching originated in 1801 when the first nationwide education law (in The Netherlands) came into effect. In 1806 a distinction was made between public- and private education. This distinction still exists. Our legal system which is divided in two, the municipal court and the Court of Justice was also partially developed by Napoleon.

This is the footprint the French left behind in Suriname. A footprint deeper than that of the English with their left handed traffic, deeper than that of the Germans with their Moravians and even deeper than those of the Dutch that saw the basis of their present society being established by the French, one Napoleon Bonaparte. 🇫🇷

Sources: De West Indische Gids
members.home.nl/pfransetijd

Lingua franca groeit uit tot Sranantongo

Siegfried Gerling

We weten uit de geschiedenis dat verschillende koloniale mogendheden gedurende korte of lange(re) tijd het bewind over Suriname hebben gevoerd. Dat kolonisten direct en indirect invloed hebben gehad op de ontwikkeling van het land is evident. Kolonisators en kolonisten, Engeland, Frankrijk, Holland, Duitsers, Portugees sprekende Sefardische Joden, in willekeurige volgorde, hebben hun sporen hier achtergelaten: in de architectuur, het onderwijs, het bestuur, de religie en andere sectoren van de maatschappij. Daar is veel en vaak over gesproken.

Over de invloed van één koloniale mogendheid in Suriname wordt echter nooit is gezegd of geschreven. Die mogendheid is hier weliswaar niet fysiek aanwezig geweest, maar de invloed is onmiskenbaar. Invloed van op afstand, via remote control. Voor velen zal dit als een verrassing komen, maar die koloniale mogendheid is... Portugal. En de invloed die dat land hier heeft gehad? Invloed is eigenlijk een understatement. Want de Portugezen zijn er de oorzaak van dat mensen in slavernij van Afrika naar de Amerika's werden gesleept. Wij hebben in ieder geval, naast andere minder in het oog springende zaken, onze *lingua franca*, het Sranantongo, aan hen te danken.

Een *lingua franca*, ook wel *pidgin* genoemd, is een taal die iedereen verstaat of spreekt in een multilinguale gemeenschap (zoals de onze waarin ongeveer 23 groepstalen worden gesproken). *Pidgin* is per definitie een hulptaal en niet de moedertaal van een van de betrokken groepen. Een *pidgin* kan zich ontwikkelen tot een volwaardige natuurlijke taal. Een uit een *pidgin* voortgekomen natuurlijke taal wordt een creooltaal genoemd. Sranantongo is zo'n creooltaal.

De Portugezen exploreerden in de vijftiende eeuw een groot deel van de Afrikaanse kust. In 1471 zetten João de Santarern en Pedro de Escobar voet aan wal op de kust van Ghana bij Elmina en ze ontdekten het goud van Guinea. Het gevolg was dat daar in 1482 een Portugees fort uit de grond werd gestampt, opgezet door Diogo de Azambuja. Diogocão maakte in datzelfde jaar bij de monding van de Kongorivier kennis met de Bantoevorst over dat gebied, de Manikongo. Er ontstond een commerciële en culturele relatie tussen het Kongorijk en

Portugal. Een nieuw tijdperk voor het kustgebied van Afrika was aangebroken. En hoe!

De ontstaansgeschiedenis van het Sranantongo begint in West Afrika in de 17 de eeuw. Portugeese slavenhalers kochten of ruilden met Westafrikaanse slavenhandelaars mensen die uit het achterland geroofd waren of van stamhoofden gekocht. Door de lange tijd, soms wel 6 maanden, die zij in afwachting van verschepping in slavendepots doorbrachten, ontstond *pidgin*. Dat is, zoals net al opgemerkt, een contacttaal die ontstaat wanneer sprekers van uiteenlopende talen voor dagelijks, zakelijk verkeer een communicatiemiddel nodig hebben. Een *pidgin* bestaat dan uit een mengsel van elementen uit de verschillende talen.

Portugeese slavenhalers, West-Afrikaanse slavenhandelaren en tot slaaf gemaakte negers uit het achterland, die verschillende talen spraken, bedienden zich van een *pidgin* om met elkaar te communiceren. Deze taal werd meegenomen naar de eindbestemmingen in de Nieuwe Wereld.

Een deel van de slaven kwam terecht waar Engels de taal van de plantage-eigenaren was en daar begon de invloed van die taal op het *pidgin*. Zo ontstond door de verrijking met Engelse woorden, een nieuwe mengtaal die slavenmeester en slaaf verstonden.

Omdat het de omgangstaal van de slaven in Suriname was, werd het de taal van de in slavernij geboren kinderen. In de relatief korte periode van 30 jaar dat de Engelsen hier de dienst uitmaakten is het Engels in het Sranantongo doorgedongen. Het *pidgin* waarin de kinderen werden opgevoed werd hun moedertaal en het oorspronkelijke *pidgin* werd vergeten.

De meeste Nederlandse woorden die nu in het Sranantongo gebezigd worden hebben pas in

de twintigste eeuw daarin hun intrede gedaan, toen het verbod op Sranantongo spreken werd opgeheven. De ouderen onder ons kunnen vertellen dat zij werden gekastijd met 'de mond met peper inwrijven of met zeep wassen, als je weer eens *vernegerd* was geweest en Sranantongo had gesproken'.

Het 'moderne' Sranantongo is verrijkt met woorden uit de talen van de Aziatische contractarbeiders en immigranten. Het is het Sranantongo waarmee zij zich binnen enkele generaties in de gemeenschap konden integreren.

Taal leeft; wat ooit als *pidgin* aan de Westkust van Afrika begon is per zeilschip de oceaan overgestoken en heeft zich in Suriname ontwikkeld tot een heuse taal. Die taal is andermaal de oceaan overgestoken, nu per jumbojet, naar Nederland en is tegenwoordig de trendy straattaal van niet slechts Surinamers maar ook van andere minderheden in die gemeenschap. Autochtone Nederlanders laten zich daarbij ook niet onbetuigd. Sranantongo is mogelijk het enige dat alle Surinamers gemeen hebben, dwars door alle verschillen heen in ras, geloof, stand of woonplaats en mag terecht het cement van onze natie genoemd worden. Ons volkslied heeft een tweede couplet in het Sranantongo dat bij voorkeur gezongen schijnt te worden.

Taalwetenschappers houden zich bezig met onderzoek naar de ontwikkeling van deze *lingua franca* tot Sranantongo. Een zelfde ontwikkeling heeft zich op de Antillen voorgedaan, waar de daar gebezigde *lingua franca* uitgroeide tot Papiament. Enkele commissies hebben zich gebogen over spelling en grammatica van het Sranantongo, maar hun bevindingen en aanbevelingen worden in de regel genegeerd. Sranantongo is vooral spreektaal. Er zijn woordenboeken uitgegeven terwijl er ook cursussen correct lezen en schrijven worden verzorgd. ➤

Lingua Franca evolves into Sranantongo

We have learned from history that various colonial powers have ruled Suriname for short or longer periods. Obviously colonists have directly or indirectly influenced the development of the country. Colonizers and colonists, England, France, Holland, Germans, Portuguese speaking Sephardic Jews in arbitrary order, left their mark in architecture, education, government, religion and other sectors of society. Very often a lot has been said about it.

But nothing was ever said or spoken about the influence of one colonial power in Suriname. Although this power was not physically present its influence is undeniable. It was an Influence from a distance, or remote control. For many this might come as a surprise, but the colonial power is ... Portugal.

And the influence this country had here? In fact influence is an understatement because the Portuguese are the reason why African people were enslaved and dragged to the Americas. In any case we have next to other less obvious matters our *lingua franca*, the Sranantongo to thank them for.

A lingua franca, also called *pidgin*, is a language everybody understands or speaks in a multilingual society (like in ours where about 23 group languages are spoken). By definition pidgin is an artificial language and not the mother tongue of one of the groups concerned. A pidgin can develop into a full-fledged natural language. A natural language that stemmed from a pidgin is called a Creole language. Sranantongo is such a Creole language.

In the fifteenth century the Portuguese explored a large part of the African coast. In 1471 João de Santarem and Pedro Escobar landed on the coast of Ghana at Elmina and they discovered

the gold of Guinea. As a result a Portuguese fort was built at that location in 1482 by Diogo de Azambuja. In that same year Diogocão got acquainted with the Bantu king, the *Manikongo* at the estuary of the Congo River. It was the start of a commercial and cultural relation between the Congo kingdom and Portugal. A new era had dawned upon the shores of Africa. And how!

The history of the development of Sranantongo begins in West Africa in the 17th century. Portuguese slavers bought or exchanged with West-African slave traders people robbed from the hinterland or bought from chieftains. Because of the long times, sometimes as long as six months, spent in slave dumps awaiting their shipping, pidgin developed. That is, as explained earlier, a contact language that originates when speakers of diverse languages need a means of communication for daily, business contact. A pidgin is made up of a mixture of elements from various languages.

Portuguese slavers, West African slave traders and enslaved Negroes from the hinterland that spoke several languages used a pidgin to communicate with each other. This language was taken to their final destinations in the New World.

Part of the slaves arrived where English was the language of plantation owners and there the influence of the language on pidgin began. So, through the enrichment with English words, a new mixed language, understood by the slave master and the slaves, originated.

Since it was the colloquial language of the slaves in Suriname, it became the language of children born into slavery. In the relatively short period of 30 years that the English ruled, English pervaded the Sranantongo.

The pidgin used to educate the children in became their mother tongue and the original pidgin was forgotten.

Most of the Dutch words that are used in the Sranantongo were only introduced in the twentieth century when the prohibition on speaking Sranantongo was lifted. The seniors among us can tell stories about being punished by rubbing pepper in the mouth or washing it with soap when once again having become “niggerized” by speaking Sranantongo. The ‘modern’ Sranantongo is enriched with words from languages spoken by Asian contract laborers and immigrants. The Sranantongo enabled them to integrate in the community within a few generations.

A language lives; what once started as a pidgin on the west coast of Africa crossed the ocean by sailing ship and developed into a genuine language. The language crossed the ocean once more, this time by jumbo jet to The Netherlands and has become the trendy street language not only of Surinamese but for other minorities in society as well. And the indigenous Dutch keep their end up as well.

Sranantongo is possibly the only thing that all Surinamers have in common, across all differences in race, religion, place of residence, and can rightfully be called the cement of our nation. Our anthem has a second verse in Sranantongo that seems to be the one sung by preference.

Language experts are researching the development of this lingua franca into Sranantongo. A similar development took place in the Antilles where the locally used lingua franca evolved into Papiamentu. A few committees have tried to look at spelling and grammar of Sranantongo but their findings and recommendations have been largely ignored. Sranantongo is primarily a spoken language. Dictionaries have been published and courses have been given on correct reading and writing. ➤

Reistip:
Begin en/of eindig uw verblijf in Suriname op Colakreek, nog geen 5 minuten verwijderd van de Internationale luchthaven, J.A. Pengel.

Colakreek
Recreatiepark

Where culture meets nature...

Awarradam
Jungle Lodge

Kasikasima
Jungle Tour

Voor reserveringen: METS Travel & Tours, Dr. J. F. Nassylaan 2, Paramaribo,
Tel: (597) 477088, Fax: (597) 422332, mets@sr.net, www.surinamevacations.com

Sinds 1942

Roll Shop Joosje

Zwartenhovenbrugstraat 9 - Tel: 472606
Openingsdagen: Ma. t/m Za. van 08:00 - 22:00

Filfaal: Johannes Mungrastraat 21 - Tel: 530761
Openingsdagen: Ma. t/m Za. van 08:00 - 20:30

SURAIR CATERING SERVICES N.V. IS AN INTERNATIONAL HACCP CATERING COMPANY WITH AIRLINE CATERING AND RELATED BUSINESS ACTIVITIES AS MAIN FOCUS.

J.A. Pengel International Airport - District Para - Suriname - South America
Tel/Fax: (597) 6325355 / (597) 6325287 / e-mail: services@suraircatering.com

Oost-Westverbinding km 23,5 - Commewijne - Suriname - +597(0) 356567
www.deplantagecommewijne.com

Budget

Rent a Car

Phone : 597- 473686
597- 457363

Enjoy Suriname with Budget
www.budgetsuriname.com

NEED SURINAMESE DOLLARS?

Visit the

HAKRINBANK CHANGE MACHINE & ATM

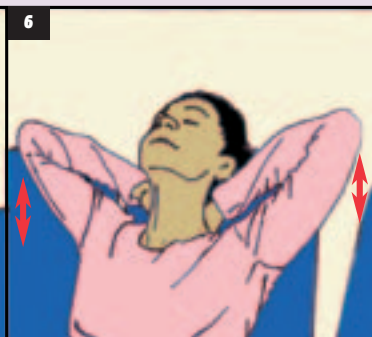
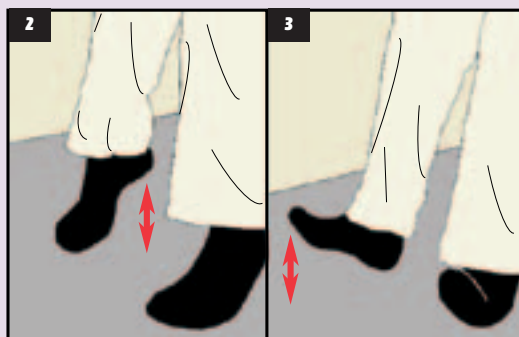
conveniently located in our branch
at the J.A. Pengel International Airport.

HAKRINBANK N.V

		
CITY / COUNTRY	ADDRESS	PHONE / FAX
PARAMARIBO		
HEAD OFFICE	Mr. Jagemath Lachmonstraat 136 P.O. Box 2029 e-mail : publicrelations@slm.fim.sr	(597) 465700 Fax : (597) 491213
Flight Information Reservations and Reconfirmations Cargo Office	Dokter Sophie Redmondstraat 213 Dokter Sophie Redmondstraat 219 e-mail : surair.orgcargo@slm.fim.sr	(597) 433111 (597) 432700 Fax : (597) 434723 (597) 433636 Fax : (597) 433636
NEUW NICKERIE		
Reservations and Reconfirmations	R.P. Bhamstraat 82a	(597) 0231359 Fax : (597) 0210350
AIRPORT OFFICE	J.A. Pengel International Airport	(597) 0325181 Fax : (597) 0325292
THE NETHERLANDS AMSTERDAM MAIN OFFICE	NATIONAL PHONE M. Havenbergstraat 17 - Osdorp 1068 GT - AMSTERDAM P.O. Box 9521 - 1006 GA - Amsterdam e-mail : businesscenter@slm.nl Weteringschans 165 e-mail : ams.py@slm.nl	0900-8050 (31) 020-6262897 Fax : (31) 020-6264548
Reservations and Reconfirmations SCHIPHOL OFFICE Cargo Office	Terminal West, Kamer C737 Terminal West, Kamer C737 e-mail : slmspi@slm.nl	(31) 020-6262960 Fax : (31) 020-4214835 (31) 020-6480333 Fax : (31) 020-6530413
ROTTERDAM		
Reservations and Reconfirmations	Nieuwe Binnenweg 10-H e-mail : rtm.py@slm.nl	(31) 010-4364200 Fax : (31) 010-4360333
THE HAGUE		
Reservations, Reconfirmations	Piet Heinstraat 19 e-mail : hag.py@slm.nl	(31) 070-3560908 Fax : 070-3643995
MIAMI		
Reservations and Reconfirmations Airport office	Toll free 7270 NW 12th street, 5/255 Miami, FL 33126 e-mail : info@flysurinamairways.net Miami International Office	866-992-4623 (1-305) 596-1196 Fax : (1-305) 594-3466 (1-305) 675-9740 Fax : (1-305) 870-9742
Cargo office	1701 NW 66th Ave, Miami, FL 33122 e-mail : info@flysurinamairways.net	(1-305) 526-3183 Fax : (1-305) 871-5689
ARUBA		
Reservations and Reconfirmations	Masun Building Rockefellerstraat 1- H e-mail : info@surinamairwaysaruba.com	(297) 5827896 Fax : (297) 5827895
BARBADOS		
Reservations and Reconfirmations	Reservation Services Limited "Europa" Palm Avenue, Sunset Crest - St. James e-mail : talpan@caribair.com	(246) 432 8486 Fax : (246) 432 5621
BELEM		
Reservations and Reconfirmations Airport Office	Aeroporto Internacional de Belem Av. Julio Cesar S/N sala 01-A e-mail : surinam@amazon.com.br Aeroporto Internacional de Belem	(5591) 3210 6435 3210 6436 / 32106439 Fax : (5591) 3210 6433 (5591) 3210 6284 Fax : (5591) 3210 6283
CURACAO		
Reservations and Reconfirmations	F.D. Rooseveltweg 505B Willemstad e-mail : surair.cur@interneeds.net	(5999) 8686600 (5999) 9684360 Fax : (5999) 868674
CAYENNE		
Reservations and Reconfirmations Airport Office	Atlas Voyages 15 Rue Louis Blanc 97300 Cayenne e-mail : atlas.voyages.guy@wanadoo.fr valerie.atlas@orange.fr Aéroport de Rochambeau	(594) 594 293000 594 293001 / 594 293002 Fax : (594) 594 305786
GEORGETOWN		
Reservations and Reconfirmations	Carri Sultes 176 Middle & Waterloo streets e-mail : surinamairways@wilderness-explorers.com	(592) 225 4894 / 225 3473 / 225 2679 Fax : (592) 226 2685
PORT OF SPAIN		
Reservations and Reconfirmations Airport Office Cargo Office	24 Fitzgerald Lane e-mail : surinamairways@tstt.net.tt Piarco International e-mail : surairposapt@tstt.net.tt Piarco International	(868) 627 0182 / 627 4747 Fax : (868) 627 1836 (868) 669 4770 Fax : (868) 669 0495 (868) 669 5265 (868) 669 4076 Fax : (868) 669 5194

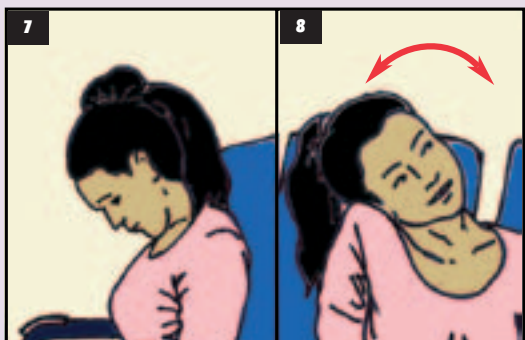
visit us at www.flyslm.com

Fit tijdens de vlucht

Blijf in beweging, voor soepele gewrichten, een goede bloedsomloop en een ontspannen gevoel tijdens uw vlucht. Succes!

1. Zit ontspannen in uw stoel met een rechte rug en de voeten plat op de vloer. Adem vijf tellen in. Houd vijf tellen vast. Adem vijf tellen uit. Herhaal dit drie keer. Adem vijf tellen in. Adem vijf tellen uit. Houd vijf tellen vast. Herhaal dit drie keer. Adem vijf tellen in en houd vijf tellen vast. Adem vijf tellen uit en houd vijf tellen vast. Herhaal dit drie keer.
2. Zet de ballen van uw voeten stevig op de grond en licht uw hielen op. Vindt u deze oefening te gemakkelijk, plaats dan uw tas op uw bovenbenen. Ga door tot u moe bent.
3. Houd uw hielen stevig op de grond en wijs met uw tenen naar het plafond. Deze oefening kunt u doen zolang u wilt!
4. Sla de benen over elkaar. Maak cirkels met de hangende voet. Ga door tot u moe bent en wissel dan van been.
5. Sla uw handen ineen. Breng uw armen zo hoog mogelijk boven het hoofd, met de palmen naar het plafond. Herhaal vier keer.
6. Sla uw handen in elkaar achter de nek. Steun uw nek met de handen en duw de ellebogen rustig omhoog. Herhaal vier keer.
7. Breng de kin langzaam naar de borst en haal drie keer diep adem. Herhaal dit vijf keer.
8. Breng uw linker oor zo ver mogelijk naar de linkerschouder. Breng daarna uw rechter oor zo ver mogelijk naar de rechterschouder. Doe deze oefening langzaam en herhaal vijf keer naar beide kanten.
9. Laat de armen rustig langs uw lichaam rusten. Rol de schouders acht keer naar voren en acht keer naar achteren. Trek daarna uw schouders op. Dat mag tegelijk of een voor een. Houd zes tellen vast en laat de schouders daarna rustig vallen. Vier keer herhalen.
10. Strek uw armen voor u uit. Houd de handpalmen naar beneden. Kantel de palmen tien keer naar voren en vervolgens tien keer naar u toe.
11. Kiss the stars. Rol uw hoofd langzaam naar achteren. Als u dit goed doet, voelt u het van kin tot schoudergewricht. Laat uw hoofd langzaam van links via het midden naar rechts rollen. Maak ondertussen kusbewegingen in de lucht. Ga vervolgens van rechts naar links. Herhaal tien keer.

Fit while flying

Keep moving for flexible joints, a good blood circulation and a relaxed feeling during your flight.

1. Sit relaxed in your chair with the back straight and your feet flat on the floor. Inhale for five counts, hold for five counts, then exhale for five counts. Repeat this exercise three times. Inhale for five counts, exhale for five counts, hold for five counts. Repeat this exercise three times. Inhale for five counts, hold for five counts, exhale for five counts, hold for five counts. Repeat this exercise three times.
2. Place the balls of your feet firmly on the floor and lift your heels. If you don't find this exercise challenging enough, put your carry on bag on your thighs. Continue until you are tired.
3. Plant your heels firmly on the floor and point your toes to the ceiling. You can do this exercise as long as you wish.
4. Cross your legs. Rotate your dangling foot in a circle. Continue until you are tired then switch to the other leg.
5. Clasp your hands together. Lift your hands as high as possible above your head, with your palms pointing to the ceiling. Repeat this exercise four times.
6. Bring your hands together behind your neck. Support your neck with your hands and slowly push up your shoulders. Repeat four times.
7. Slowly bring your chin to your chest and take three deep breaths. Repeat this exercise five times.
8. Bring your left ear to your left shoulder as much as your can. Then bring your right ear to your right shoulder as much as possible. Do this exercise slowly and repeat five times on each side.
9. Let your arms rest calmly alongside your body. Rotate your shoulders eight times forward and eight times backwards. Then lift your shoulders, one by one, or both simultaneously. Hold this position for five counts then slowly lower your shoulders. Repeat four times.
10. Stretch your arms to the front. Point your palms downwards. Turn your palms ten times to the front, then ten times towards you.
11. Kiss the stars! Slowly tilt your head back. If you're doing this correctly you should feel the burning from your chin to your collar bone. Slowly roll your head from the left to the center then to the right. In the meantime make kissing motions in the air. When you've finished, repeat the action from right to left. Repeat ten times.

1-84 en Cours de Actualisation

Reizigers uit de landen die deelnemen in het Visa Waiver Program moeten zich voor aanvang van hun reis elektronisch registreren op

Het I-94 formulier wordt tijdens de vlucht uitgedeeld.

Alle passagiers (of één per gezin) dienen vóór aankomst in de Verenigde Staten het Douane aangifteformulier (blauw) in te vullen. Het formulier wordt tijdens de vlucht uitgedeeld. Het dient in het engels in hoofdletters te worden ingevuld. Let u erop dat u op de voorzijde uw handtekening plaatst.

1. Achternaam Voornaam Tweede voornaam
2. Geboortedatum Dag Maand Jaar
3. Aantal familieleden dat samen met u reist
4. a) V.S. Straatladres (hotel/aankomstbestemming)
b) Stad c) Staat
5. Paspoort uitgegeven door (land)
6. Paspoortnummer
7. Woonplaats
8. Landen bezocht op deze reis vóór aankomst in de V.S.
9. Luchtvaartmaatschappij / Vrachtnummer of naam van het vliegtuig
10. Het hoofddoel van deze reis is zakelijk Ja / Nee
11. Ik (wij) breng(en)
a) fruit, groente, planten, zaden, voedsel, insecten Ja / Nee
b) vrees, dieren, dierlijke / natuurlijke producten Ja / Nee
c) ziekte agens, kweek, slakken Ja / Nee
d) aardje of zijn in een boerdje / fiskerij / veldland gemeent Ja / Nee
12. Ik ben (wij zijn) in de nabijheid geweest (zoals het aanvaken of behandelen) van vee Ja / Nee
13. Ik vervoor (wij vervoor) valuta of monetair instrumenten voor een waarde van meer dan US\$ 10,000 of vreemde legersaats Ja / Nee
(zie definitie van monetair instrumenten aan de voorzijde)
14. Ik heb (wij hebben) commerciële koopwaar Ja / Nee
(verkoopartikelen, monsters voor het verkrijgen van bestellingen of goederen die niet beschouwd worden als persoonlijke bezittingen)
15. Ingevoert - de totale waarde van alle goederen, inclusief commerciële koopwaar die ik (wij) gekocht of aangeschaft hebben in het buitenland (inclusief geschenken voor iemand anders, maar niet gepost naar de V.S.) en de V.S. binnenbrengen is \$
\$bezokers - de totale waarde van alle artikelen die in de V.S. blijven, inclusief Commerciële koopwaar is \$

IK HEB DE BELANGRIJKE INFORMATIE AAN DE KEERZIJDE VAN DIT FORMULIER GELEZEN EN HEB EEN WAARHEIDSGETROUWE VERKLARING AFGELEGD.

Datum (dag/maand/jaar)

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

[illegible]

1. Achternaam / Family name
2. Voornaam / First name
3. Geboortedatum (Dag/Maand/Jaar) / Date of birth (Day/Month/Year)
4. Land van staatsburgerschap / Country of Citizenship
5. Sexe (man of vrouw) / Sex (male or female)
6. Datum van Paspoort uitgifte / Passport issue date
7. Verval datum Paspoort / Passport expiration date
8. Paspoortnummer / Passport number
9. Luchtvaartmaatschappij en vluchtnummer / Airline and Flight number
10. Land van residentie / Country where you live
11. Laatste instapplaats / City where you boarded
12. Plaats van visum-verstreking / City where Visa was issued
13. Datum van afgifte (Dag/Maand/Jaar) Date issued (Date/Month/Year)
14. Adres tijdens verblijf in de V.S. (straat en huisnummer) / Address while in the United States (number and street)
15. Stad en Staat / City and State
16. Telefoonnummer van uw verblijfplaats in de V.S. / Telephone number in the U.S. where you can be reached
17. E-mail adres / E-mail address
18. Achternaam / Family name
19. Voornaam / First name
20. Geboortedatum (Dag/Maand/Jaar) / Date of birth (Day/Month/Year)
21. Land van staatsburgerschap / Country of Citizenship

Suriname in feiten

Ligging

Suriname ligt in Zuid-Amerika, net iets ten noorden van de evenaar. In het zuiden grenst het aan Brazilië, in het noorden aan de Atlantische Oceaan, in het oosten aan het Franse overzeese departement Frans-Guiana en in het westen aan de voormalige Britse kolonie Guyana.

Hoofdstad

Aan de linkeroever van de brede Surinamerivier ligt de hoofdstad Paramaribo. De naam zou zijn afgeleid van Parmurbo, een inheems dorpje uit de zeventiende eeuw. Paramaribo is een uitgestrekte stad met weinig hoogbouw. Het historische stadscentrum kenmerkt zich door witgeschilderde monumentale houten panden met een onderbouw van rode bakstenen. Vanwege de historische waarde plaatste de VN-cultuurorganisatie UNESCO de binnenstad in 2002 op de Werelderfgoedlijst.

Naam

In de drie Guyana's woonde ooit de inheemse stam 'Surinen'. Naar deze stam zou Suriname zijn genoemd.

Oppervlakte

Suriname heeft een oppervlakte van zo'n 164.000 vierkante kilometer (circa vier keer zo groot als Nederland!). Een groot deel van het land is bedekt met ongerept tropisch regenwoud.

Bevolking

Suriname heeft ongeveer een half miljoen inwoners met voorouders uit alle windstreken. De gevarieerde samenstelling van de bevolking vindt haar oorsprong in de koloniale tijd. De oorspronkelijke bewoners, de inheemsen, kregen te maken met Europese (vooral Nederlandse) overheersing. Vanaf 1650 stuurden de koloniale machthebbers Afrikaanse negers als slaven naar Suriname. Hun nakomelingen worden tegenwoordig aangeduid als Afro-Surinamers of creolen. De Marrons zijn afstammelingen van weggelopen slaven. Rond en na de afschaffing van de slavernij, in 1863, kwamen contractarbeiders uit India, Indonesië en China naar Suriname om te werken op de plantages. In de koloniale tijd vestigden zich ook Joden, Libanezen en Europeanen zich in Suriname. Na die tijd kwamen er ook Haïtianen, Brazilianen, Chinezen en Guyanezen.

Talen

De officiële taal is het Nederlands, maar Suriname kent nog zo'n twintig andere talen. De lingua franca, de algemene omgangstaal, is het Sranan Tongo, met woorden van Afrikaanse, Engelse, Portugese en Nederlandse oorsprong. Het Sarnami is een Surinaamse variant van het Hindi die veel wordt gebezigd door de Hindostanen, de Surinamers van Indiase afkomst. Ook veel Javanen, Chinezen, Marrons en Inheemsen spreken nog hun eigen taal of een variant daarvan.

Klimaat

Suriname heeft een tropisch, vochtig klimaat, met temperaturen die variëren van 23 graden ('s nachts) tot 37 graden Celsius ('s middags). Er zijn droge en natte seizoenen.

Staatsbestel

Een democratische republiek met een president aan het hoofd. De Nationale Assemblée, het hoogste politieke orgaan, telt 51 volksvertegenwoordigers.

Munteenheid

De Surinaamse Dollar (SRD) is gelijk aan 100 centen. Sommige hotels en grote winkels accepteren vreemd geld en creditcards. Vreemde valuta kunt u veilig wisselen bij de handelsbanken en cambio's. Geldtransacties op straat zijn af te raden. Met sommige bankpasjes kunt u Surinaamse Dollars pinnen bij de geldautomaten.

Electriciteit

Vrijwel overal 110/127 volt/ 60 hertz. Grote hotels beschikken doorgaans ook over aansluitingen voor 220 volt

Transport

Het Surinaamse wegnnet bestaat uit verharde en onverharde wegen met een totale lengte van 9.000 kilometer. Het verkeer rijdt links. Het Nationaal Vervoers Bedrijf en particuliere lijnbussen verzorgen openbaar busvervoer. Daarnaast zijn er veel taxibedrijven. Ook zijn op verschillende adressen in Paramaribo fietsen te huur. Internationale vluchten landen op de Johan Adolf Pengel International Airport, zo'n 45 kilometer ten zuiden van Paramaribo. Van de luchthaven Zorg en Hoop in Paramaribo vertrekken vliegtuigjes en helicopters naar airstrips (kleine vliegveldjes) in het binnenland. De rivieren van Suriname zijn over het algemeen goed bevaarbaar.

Telecommunicatie

In Paramaribo, de kuststrook en in sommige binnenlandse dorpen staan telefooncellen. Belkaarten zijn te koop bij het telecommunicatiebedrijf Telesur, bij postkantoren en bij de meeste buurtwinkels en supermarkten. U kunt zich ook laten (terug)bellen in zo'n telefooncel; het nummer staat op de gele overkapping. Het internationale toegangsnummer tot Suriname is 00597.

Collect belt u via 156 (naar de Verenigde Staten) en 157 (naar Nederland). Doet u dat met een mobiele telefoon, dan worden lokale gesprekskosten afgetrokken van uw beltegoed. Het gebruik van een buitenlands gsm-toestel kan, maar is erg duur. Wilt u tegen binnenlands tarief bellen, dan kunt u de eigen SIM-kaart tijdelijk vervangen door een Surinaams exemplaar. Het is dan wel handig om een regiovrij (SIM-lockvrij) toestel mee te nemen. Een SIM-kaartje koopt u voor 5 US-dollar bij Telesur en bij telefoonwinkels. U dient zich wel te legitimeren.

Wilt u internetten? In Paramaribo vindt u in elke wijk een of meer internetcafés. In sommige districten kunt u eveneens een bezoekje aan cyberspace brengen.

Vereisten voor binnenkomst

Een geldig paspoort en eventueel een geldig visum. De vreemdelingendienst van de politie vindt u op de hoek van de Mr. J. Lachmonstraat en Dr. Ir. H.S. Adhinstraat, in het gebouw van het ministerie van Openbare Werken. Telefonisch bereikt u de vreemdelingendienst via 532109. Een vaccinatiebewijs tegen gele koorts en cholera is alleen nodig als u uit een besmet gebied komt.

Accommodatie

Paramaribo heeft verschillende grote hotels met goed voorziene kamers en airconditioning. De kwaliteit van kleinere hotels, pensions en guesthouses is doorgaans redelijk. Verder is er een groeiend aanbod van vakantiewoningen en appartementen. Ook het westelijke stadje Nieuw-Nickerie beschikt over hotels, pensions, guesthouses en huurwoningen. Elders in de kuststrook staan eveneens enkele hotelletjes en guesthouses. In het binnenland is de accommodatie doorgaans iets eenvoudiger. Sommige dorpen beschikken over een logeergebouw, maar er zijn ook lodges in fascinerende natuurgebieden. Dichterbij de stad kunt u terecht in verschillende vakantieparken.

Cuisine

Het aanbod van de vele restaurants en eethuisjes is bijzonder gevarieerd. Geniet van smakelijke Javaanse, Chinese, Creoolse, Hindostaanse, Koreaanse en Europese gerechten, of kies voor de internationale kaart.

Kleding

In het vochtige klimaat is lichte, katoenen kleding bijzonder aan te bevelen. De meeste bezoekers vinden het prettig om dagelijks een aantal keren te douchen en schone kleren aan te trekken.

Drinkwater

In Paramaribo is het kraanwater lekker en prima drinkbaar. Gebotteld Surinaams water van goede kwaliteit is overal verkrijgbaar.

Gezondheid

Suriname beschikt over moderne ziekenhuizen, goed opgeleide artsen en gezondheidswerkers. Diverse apotheken in stad en district zorgen voor voldoende aanvoer van medicamenten. Bent u van plan, het diepe binnenland te bezoeken, informeer dan tijdig naar de juiste malariakuur! Recente informatie vindt u bij het

Facts about Suriname

Geographic Location

Suriname is situated on the continent of South America just North of the Equator. The country is bordered in the South by Brazil, in the North by the Atlantic Ocean, in the East by the French Overseas Department French Guyana and in the West by the former British colony Guyana.

Capital

On the West Bank of the broad Suriname River lies the Capital city Paramaribo. The name is supposedly derived from 'Pamurbo' - an indigenous village dating back to the seventeenth century. Paramaribo is an extended city with few tall buildings. Its white-painted monumental buildings with a foundation of red brick distinguish the historic city center. In 2002, because of its historical importance, the UN Cultural Organization UNESCO placed the inner city of Paramaribo on the World Heritage List.

Name

In all three Guyanas, there once lived the indigenous people named 'Surinen'. From this word, the name Suriname is probably derived.

Surface Area

Suriname has a surface area of approximately 164,000 sq. kms. (about four times the size of Holland). A large part of the country is covered by unspoiled tropical rain forest.

Population

Suriname has approximately half a million inhabitants whose forefathers came from all over the world. The varied composition of the population dates back to the colonial period. The original inhabitants, the indigenous Amerindian people had to deal with European domination, with particular reference to Dutch dominance. Ever since 1650 the colonial rulers forced Africans into slavery and sent them to Suriname. Their descendants are known as Afro-Surinamers or Creoles. The Maroons are descendants of runaway slaves. After the abolition of slavery in 1863, contract laborers from India, Indonesia and China came to work on the Suriname plantations. During the colonial period Jews, Lebanese and Europeans immigrated to Suriname and long afterwards, Haitians, Brazilians, Chinese and Guyanese decided to make Suriname their home.

Language

The official language is Dutch, but Suriname recognizes about twenty other languages. The 'Lingua Franca', the colloquial language is Sranan Tongo, with words originally from Africa, English, Portuguese and Dutch. Sarnami is a Surinamese variant of Hindi that is freely spoken by the Hindustanis (Surinamese descendants of Indian immigrants). Javanese, Chinese, Maroons, as well as the indigenous people speak their original languages or a variation thereof.

Climate

Suriname has a humid, tropical climate with temperatures ranging from 23 degrees Celsius at night up to 37 degrees Celsius in the afternoons during some months of the year. There are dry and wet seasons.

Government

Suriname is a democratic republic headed by a President. The National Assembly has 51 Parliamentarians.

Currency

The Surinamese Dollar (SRD) is equal to 100 cents. Some hotels and large department stores accept foreign currency and credit cards. Foreign currency can safely be exchanged in commercial banks and cambios. Money transactions on the street are not advised. With some bank passes, one can acquire Suriname dollars at the automatic cash machines.

Electricity

Almost everywhere there is 110/127 volt 60 hertz. The larger hotels generally also have 220 volt connections.

Transport

The Suriname road network consists of asphalted as well as sand roads, with a total length of 9,000 kilometers. There is left-hand traffic. The National Transportation Company as well as private bus operators provide public bus transportation. In addition, there are several taxi companies and several places in Paramaribo also have cycles for hire. Foreign aircraft, in general, use the Johan Adolf Pengel International Airport located about 45 km. South of Paramaribo. From the local Zorg-en Hoop airport in Paramaribo, small aircraft and helicopters depart regularly to interior airstrips. Suriname's rivers are navigable.

Telecommunications

In the city of Paramaribo, along the coastal area and also in some interior villages, telephone booths are located. Calling cards can be bought at the Telephone company Telesur, post offices and in many neighborhood shops and super markets. You may also be 'called back' at any of the telephone booths; the number is painted on the roof. The international code for Suriname is: 00597. You can also call collect via 156 (U.S.A) and 157 (Holland). However, if you do that with a mobile telephone, the local telephone call costs will be deducted from your telephone card balance.

Usage of a foreign gsm cellular phone is possible, but is very expensive. If you desire to call using the local rate, you'll have to exchange your SIM card temporarily for a Surinamese calling card. It is therefore a practical idea to bring along a regional free (SIM-lock free cell phone). A SIM card costs \$5.00 US at Telephone stores. Be sure to have some form of identification handy. Do you want to go online? Every area of Paramaribo has a few internet cafes. In some areas you can even enter cyberspace.

Entry Requirements

A valid passport is needed, and if required a valid visa. The Police administered Department for foreigners is located in the building of the Ministry of Public Works on the corner of the Mr. J. Lachmonstraat and the Dr. Ir. H.S. Adhinstraat. This office can be reached by telephone: 532109. A vaccination certificate against yellow fever and cholera is only required when you arrive from an infected area.

Accommodation

Paramaribo has various large hotels with well-appointed comfortable air-conditioned rooms. The quality of smaller hotels, pensions and guesthouses is passable. In addition, there is an increasing number of vacation houses and apartments. The western town of Nickerie also has hotels, pensions, guesthouses and vacation houses for rental. Elsewhere on the coastal area smaller hotels and guesthouses can be found. In the interior, the accommodation is somewhat simpler. Some villages have a simple guesthouse, but there are also tourist lodges in fascinating nature areas. Near the city you will also find several vacation park areas.

Cuisine

There is a wide variety of restaurants and eating houses. You can enjoy tasty Javanese, Chinese, Creolese, Hindi, Korean and Dutch food, or choose from the international menu.

Clothing

In the humid climate, light cotton clothing is highly recommended. Many visitors find it a good idea, to take a shower several times daily, then change into clean clothing.

Drinking water

In Paramaribo, tap water is clean and safe. Good quality bottled Surinamese natural water is also available everywhere.

Health

Suriname has modern hospitals, well-trained and skillful doctors and health care workers. Several pharmacies in the city and districts ensure regular and adequate supply of medicines. If you are planning to visit the deep interior, please seek advice in advance about the correct anti-malaria medicine. Up to date information can be obtained from the Bureau of Public Health, 22 Rode Kruislaan, Paramaribo.

ZUS & ZO

Eetcafé open 09:00-22:00u • zondag 11:00-17:00u
 Guesthouse • Art & Gifts • Tours & Travel • Events
 Grote combéweg 13a • Paramaribo • Suriname • tel: +597-520904
 www.zusenzosuriname.com • info@zusenzosuriname.com

AVIS
CAR RENTAL

HQ-Office
 Ave: (POT) 504 186 187 188
 TIRANICA HOTEL
 Ave: (POT) 41367 187 188
 LA POCHE AIRPORT
 Ave: (POT) 504 186 187 188
 web: info@avis.com
 www.avis.com

CAR RENTAL

10% Discount
on rental periods of more than 1 week

**Are you ready...
for the road ahead?**

WWW.CARSPLUSNV.COM

KWATTAWEG 246 PARAMARIBO, SURINAME TEL: (+597) 492020 / 491919
 NETHERLANDS: +31 0308905432 USA: +1-305-851-7702

SURINAM AIRWAYS DESTINATIONS

MIAMI
 ARUBA
 CURAÇAO
 BARBADOS
 PORT OF SPAIN
 GEORGETOWN
 PARAMARIBO
 CAYENNE
 BELEM

Borgoe 82 Golden Rumcake...

Nieuwe smaak en verpakking

Ervaar een nieuwe dimensie van
smaak

Borgoe Golden Rum cake nu met
trots geproduceerd in Suriname
door Fernandes Bakkerij.

De authentieke karakteristieken
van Borgoe rum gecombineerd met
het vakmanschap van de bakker
hebben geresulteerd in dit **100%
Surinaams product** waarop een
ieder trots mag zijn.

TWEE LANDEEN, ÉÉN GEVOEL

Word LID van de
GEMEENSCHAP en
ERVAAR de **VOORDELEN!**

BEL iedereen in

en

vanaf € 0,10 p/min

**SIM-KAART
PAKKET**

incl. €10,- beltegoed

€ 10,00

€5,- direct, €5,- na registratie
op www.telesur.nl

Binnenkort SPECIALE ACTIES voor geregistreerden!

Verkrijgbaar aan board van de SLM

 TELESUR
Keeping ur in touch